

Mødet den 29. Januar 1913.

Fraværende: Harald Jensen og Jakob Jensen.

1. (J. Nr. 92—1912). Skrivelse af 17. d. M. fra Indenrigsministeriet om, at der er meddelt kongelig Stadfæstelse paa **Fundats for Skomager Christen Jensen og Hustrus Legat.**

Til Efterretning.

2. (J. Nr. 23¹³—1912). Beretning om **Aarhus Museums Kunstsamlinger** i 1912.

Til Efterretning.

3. (J. Nr. 374—1912). Meddelelse fra Sygehusudvalget om, at **Overlæge Rahlffs Ansættelse som Overlæge ved Kommunehospitalets medicinske Afdeling** vil være at regne fra 1. April d. A., og at Rahlff vil oppebære Lønning og have Anciennitet fra det Tidspunkt, da de medicinske Patienter kan modtages i den nuværende epidemiske Afdeling paa Kommunehospitalet.

Til Efterretning.

4. (J. Nr. 331—1912). Forslag til **Overslag over Aarhus Købstadkommunes Indtægter og Udgifter** i Aaret 1913—14.

Formanden skulde, idet han forelagde Forslaget til Budgettet, gøre nogle Bemærkninger til dette. Overslaget balancerede med 6909538 Kr. 51 Øre i Modsætning til Budgettet for indeværende

Aar, som balancerede med 7518229 Kr. 11 Øre. Denne Forskel hidrørte i det væsentlige fra, at der paa næste Aars Budget var opført betydeligt mindre Beløb under Udgiftskonto XVII, Udgifter til Laan, og fra, at Beholdningen af Kommunens Laan efterhaanden formindskedes. De Beløb, der mest interesserede, fandtes under Konto XI, Skatter. Det samlede Beløb af de Skatter, der skulde udskrives i næste Finansaar, beløb sig til 2217714 Kr. 75 Øre, medens det efter indeværende Aars Budget androg 2031698 Kr. 11 Øre, hvilket gjorde en Forskel, en Forøgelse af 186016 Kr. 64 Øre. Paa denne Konto interesserede atter mest det Beløb, som var beregnet at indkomme i Formue- og Lejlighedsskat. Dette Beløb var paa Budgettet for 1913—14 for Hovedligningens Vedkommende opført med 1834514 Kr. 75 Øre, paa indeværende Aars Budget med 1671798 Kr. 11 Øre, hvilket udgjorde en Forskel paa 162716 Kr. 64 Øre. Det vilde altsaa ses, at de andre Skatter, Ejendomsskatterne, Skat af Aktieselskaber og Erhvervsskat holdt sig saa godt som uforandret, saa at Stigningen næsten udelukkende faldt paa Formue- og Lejlighedsskatten. Det Beløb, der skulde udskrives her i Kommunen, var nu steget saa højt i Forhold til det Beløb, som blev udskrevet i Henhold til det sidste af den forrige Kommunalbestyrelse vedtagne Budget, at Indenrigsministerens Samtykke til Udskrivningen i det kommende Finansaar udkrævedes. Herom bestemte den kommunale Valglovs § 22 følgende: »Saafernt Overslagets Vedtagelse . . . vil medføre, at der noget Aar maa udskrives et større samlet Skattebeløb end paakrævet i Henhold til det sidste af den afgaaede Kommunalbestyrelse vedtagne Overslag med Tillæg af en Fjerdedel, vil der, inden en saadan

Skatteudskrivning kan finde Sted . . . , være at søge for **Købstædernes Vedkommende Indenrigsministeriets Samtykke.**« I Henhold til det sidste Overslag, der vedtoges af den afgaaede **Kommunalbestyrelse**, nemlig Overslaget for 1909—10, skulde der udskrives et samlet Skattebeløb af 1662063 Kr. 27 Øre. Naar hertil lagdes $\frac{1}{4}$, blev Beløbet 2077579 Kr. 09 Øre. Da der ifølge det nu foreliggende Budget skulde udskrives 2217714 Kr. 75 Øre, og dette Beløb oversteg det fornævnte Beløb med 140135 Kr. 66 Øre, vilde Indenrigsministerens Samtykke kræves til denne Skatteudskrivning. — **Kommunens Udgifter** steg jævnt og stadig. Det vilde ses af Sammenligningen mellem de to Budgetter, det for indeværende og det for næste Aar, at Stigningen skete paa næsten alle Konti, paa ingen af dem dog med noget uventet eller overraskende Beløb. Den største Stigning fandtes i Aar paa Medicinalvæsenets Konto, Konto VII, nemlig til Beløb 46926 Kr. 10 Øre; men denne Stigning var jo en Følge af Kommunehospitalets Udvidelse og Marselisborg Hospitals Aabning for Drift og var altsaa at forudse. Af de andre Konti viste Konto IV, Alderdomsunderstøttelsesvæsenet, og Konto II, Fattigvæsenet, de største Stigninger med henholdsvis 26350 Kr. og 23900 Kr., derefter kom Konto V, Skolevæsenet, med ca. 18000 Kr., Konto III, Tilskud til Hjælpekassen, Konto VIII, Gader og Veje, og Konto I, Kommunens Bestyrelse i Almindelighed, med hver ca. 10000 Kr. Dette var Stigninger, som paa ingen Maade kunde overraske. Saalænge Indbyggerantallet steg, vilde Udgifterne stige for hvert Aar med gennemsnitlig omtrent samme Beløb; derved var intet at gøre. Desværre syntes man ikke at kunne vente nogen Hjælp fra

Statens Side, hverken saaledes at visse Udgifter blev overtaget af Statskassen, eller saaledes at de kommunale Indtægter blev bragt til at stige ved ny og bedre Skattelove. I sidste Henseende nærede man jo en Tid godt Haab, men det syntes, som om det bestandig trak ud med disse ny Skattelove. For det Finansaar, der nu var Tale om, turde man i hvert Fald ikke regne paa dem. Man havde da, saa vidt Taleren kunde se, ingen anden at stole paa, end sig selv, det vilde sige Byens Skatteevne, som man maatte haabe maatte vise en til Udgifternes Stigen svarende Styrke. At regne efter de sidste Aars Erfaring vilde det vel desværre knibe hermed, og nogen Stigen i Skatteprocenten vilde derfor desværre vistnok blive Resultatet. Det kunde ikke nægtes, at det var en ret alvorlig Situation for Aarhus Kommune, at Udgifterne saaledes stadig steg, uden at Skatteevnen fulgte med, og den opfordrede selvfølgelig til stor Sparsommelighed paa alle Punkter. Særlig maatte man opgive alle nye Foretagender, der krævede Kapitalanvendelse, for at Laanebeholdningen ikke skulde gaa for hurtigt nedad, hvorved Renteindtægten jo formindskedes, og hvad der jo var det værste, man vilde tvinges til at optage ny Laan hurtigere end godt vilde være. Men ogsaa paa det normale Budget maatte der spares saa meget som muligt. Budgetudvalget havde været enigt herom, og det havde paa alle Punkter, hvor Udgifternes Størrelse ikke i Forvejen var givne, søgt at holde sig til de nødvendigste Udgifter. Store Divergenser havde der derfor heller ikke været under Udvalgsbehandlingen. — Angaaende Enkelthederne i Budgettet kunde Taleren i det hele hen-vise til de med Forslaget følgende Bemærkninger. Som Formand for Indkvarteringskommissionen

skulde han kun bemærke, at man vel sagtens havde ventet at finde betydelige Forandringer paa Indkvarteringsvæsenets Budget paa Grund af Infanteriregimentets Flytning fra Byen. Saadanne betydelige Forandringer fandtes imidlertid ikke, idet man, som det anførtes i Bemærkningerne, havde anset det for rigtigst endnu i dette Budget at regne med uforandrede Indkvarteringsforhold, dels fordi man fra vedkommende Militærmyndigheders Side havde regnet paa denne Maade, dels fordi det var umuligt i Øjeblikket at overse, hvilke Forandringer de ændrede Kaserneforhold vilde medføre. Man vidste jo heller ikke, hvor stor en Erstatning der vilde blive tilbudt fra Statens Side. Men disse Omstændigheder medførte selvfølgelig nogen Usikkerhed paa dette Punkt af Budgettet. — Taleren skulde dernæst endnu blot omtale et enkelt Punkt, nemlig Kommunallægespørgsmaalet. Ogsaa paa dette Punkt havde man maaske ventet Forandringer paa dette Budget. Det vilde erindres fra den sidste Budgetbehandling, at det oplystes, at Kommunens Udgifter paa denne Konto var ganske uforholdsmæssig store i Forhold til andre Kommuner. Man gik imidlertid ind paa at forny Overenskomsten med Lægerne endnu et Aar, altsaa for indeværende Aar, dels fordi man ikke havde Tid til at udarbejde Planen for en ny Ordning af disse Forhold, dels fordi man vilde se, om ikke Lægerne i indeværende Aar kunde bringe Udgifterne saa meget ned, at man kunde forsvare at vedligeholde den bestaaende Ordning. Der tilgik Lægeforeningen en Skrivelse, i hvilken man udtalte sig i denne Retning. Men det vilde jo da ogsaa være det retteste, at man afventede Aarets, altsaa indeværende Regnskabsaars, Udgang og Regnskabets Afslutning, for

at man bestemt kunde vide, hvorledes Udgifterne for indeværende Aar stillede sig. Naar dette var gjort op, vilde man optage Forhandling med Lægerne om Forholdet; men for indeværende Aar tænkte Udvalget sig, at Lægerne vilde være villige til at forny den gældende Overenskomst uforandret.

Simonsen udtalte, at da man stod ved Slutningen af en 4-aarig Periode, hvori der havde hersket et Styre, som var forskelligt fra, hvad man tidligere havde kendt, vilde det være naturligt at se paa, hvorledes det finansielle Resultat var for Kommunen. I Aarene før 1909 var der blevet forbrugt ca. 160000 Kr. af Kassebeholdningen, men efter 1909 var der sket et Systemskifte, om man saa maatte sige, i denne Henseende, idet der for Aaret 1909—10 var blevet et Overskud paa 95000 Kr. mere end beregnet, 1910—11 paa 22000 Kr., 1911—12 paa 16000 Kr., og nu gjorde man Regning paa at indvinde 50—60000 Kr. Derved var Kassebeholdningen blevet kompletteret med tilsammen 290000 Kr. i disse Aar. Dette havde nogen Betydning, selv om Skatteprocenten var steget, og det viste, at man havde set bort fra alle uvedkommende Hensyn og kun tænkt paa Kommunens Tarv. Resultatet havde da ogsaa haft den Virkning, at man kunde undgaa at tillægge Kassebeholdningen 400000 Kr. af Laanet paa 6½ Million Kr., saaledes som oprindeligt beregnet. Det var Talerens Overbevisning, at det fremsendte Budget skulde vise sig at holde lige saa godt som Budgetterne i de foregaaende Aar, og skulde det ske, kunde der maaske ad Aare blive Tale om, hvorledes man skulde forholde sig med eventuelle Overskud. Maaske kunde saadanne henlægges til et Fond eller hvert Aar komme næste Aars Skatte-

udskrivning tilgode. Om den høje Skatteprocent kunde det siges, at den til Dels skyldtes Fortidens Letsindighed. Der havde i Budgetudvalget, som af Formanden nævnt, ikke været Stridsspørgsmaal af nævneværdig Art; tilsammen drejede de Poster, fra hvilke Udvalgets Mindretal havde taget Afstand, sig ikke om mere end ca. 20000 Kr. Budgetudvalget havde helt igennem taget Budgetterne, saaledes som de kom fra de forskellige Udvalg, dog naturligvis med Undtagelse af Brolægningsudvalgets Budget. Med Undtagelse af Brolægningsudvalget og Politimesteren, der stadig syntes urolig for at sikre sit Korps Udvikling, havde derfor heller intet af Udvalgene været tilkaldt til Konference. Dog havde der været ført Forhandling med Hjelpekassens Bestyrelse gennem dens Formand. Det syntes, som den ny Beværterlov eller Ædruelighedslov, hvad man nu vilde kalde den, vilde blive meget fordelagtig for Beværterne, dels vilde de blive privilegerede i højere Grad end nu, derved at deres Antal blev indskrænket, og dels vilde Kommunens Indtægter formindskes ved Ombytninger af Borgerskaber. Der var som sædvanlig indkommet en Del Andragender. Politibetjentene havde saaledes andraget om at faa Lønningerne sat op baade for de almindelige Betjente og for Overbetjentenes Vedkommende. Endvidere var der kommet Andragende fra Brandsvendene om Forhøjelse af Anciennitet. Budgetudvalget havde dog intet foretaget sig i Anledning af disse Andragender, idet det tidligere var udtalt i Byraadet af begge Grupperes Ordførere, at man ikke ønskede at røre ved Lønregulativet paa denne Side Byraadsvalget. Saa vidt Taleren kunde skønne, havde der da ogsaa i Budgetudvalget været stor Enighed om denne Gang at lade Lønspørgsmaalet hvile,

uden at man dog dermed vilde sige, at Lønnin-
gerne var saa store, at der ingen Grund var til
nogen Forhøjelse. Da de kommunale Funktionæ-
rer ikke hørte til de daarligst stillede, selv om
manges Løn ikke var synderlig stor, havde man
ikke ment det rigtigt under den tilstedeværende
spændte økonomiske Situation at foretage nogen
Forhøjelse. Dog havde Udvalget gaaet med til
at foreslaa Lønnen forhøjet for ganske enkelte,
hvis Løn ikke naaede de ca. 1300 Kr., som
var fastslaaet som Minimum. Dette gjaldt saale-
des en Markbetjent, en gift Assistent og 3 faste
Reservebetjente. Det var altsaa kun en Nødstil-
stand, man havde villet afhjælpe. Det var sik-
kert overflødigt at bemærke, at Udvalget eller i
hvert Fald dets Flertal med Hensyn til de sociale
Krav havde foreslaaet at bevilge alt, hvad der var
tilladt efter Lovene, og som var blevet hævdet
var nødvendigt. Med Hensyn til Tilskudet til
Hjælpekassen havde der været Meningsforskel i
Udvalget, idet Mindretallet ikke havde kunnet gaa
med til, at Beløbet blev sat op fra 75000 Kr. til
87500 Kr. i hvilken sidste Sum de 5000 Kr. til
Feriebørns Beklædning var indbefattet, idet For-
valtningen af dette Beløb fremtidig vilde overgaa
til Hjælpekassens Bestyrelse. Forhøjelsen var alt-
saa i Virkeligheden ikke 12500 Kr., men kun
7500 Kr. Naar der blev set hen til, at ca. 50000
Kr. af Hjælpekassens Midler blev anvendt til
faste Understøttelser, kunde Tilskudet ikke kaldes
for stort. I de tidligere Aar havde hele Hjælpe-
kassens Bestyrelse krævet Forhøjelserne, men i
Aar havde 2 af Bestyrelsens konservative Medlem-
mer indsendt en Skrivelse, hvori de tog Afstand
fra Kravet under Hensyn til, at Enkeloven sand-
synligvis vilde træde i Kraft i Aar. Hvis man

imidlertid havde den Anskuelse, at Enkeloven ikke kom til at træde i Kraft i Aar, vilde det sige, at de to omtalte Medlemmer ikke protesterede mod det af Bestyrelsens Flertal stillede Krav. Iøvrigt skyldtes Stigningen i Budgettet væsentlig de sociale Krav. Kommuner, der som Aarhus havde et frisindet Styre, maatte under de nuværende Forhold blive forfordelte i Sammenligning med de Kommuner, hvor man i mindre Grad havde Hjerte for de smaa, de svage og de gamle. Udgifterne i disse Kommuner var derfor mindre, hvorfor Skatterne blev mindre, og de Folk, der flyttede ud i disse Kommuner, skønt de havde deres Erhverv her i Byen, slap saaledes lettere fra det. Naar det i Aarhus var nødvendigt at give de store Bevillinger til humane Formaal, skyldtes det væsentlig de store Bedrifter. Ejernerne og Direktørerne kunde ved at flytte til andre Kommuner undrage sig de Byrder, deres Bedrifter foraarsagede, naar de af dem beskæftigede Arbejdere kom i Trang. Dette beklagelige Forhold, skulde man synes, var saa uretfærdigt, at man maatte kræve en fornuftig mellemkommunal Beskatning gennemført. Endvidere maatte det i Tidens Løb komme dertil, at der skete en Formidling af de Beløb, der skyldtes de humane Formaal, hvis alle Kommuner ikke kunde følges ad paa dette Omraade. Som Forholdet nu var, blev de humant styrede Kommuner forfordelt, medens de mere haardhjertet styrede slap for Byrderne. Det var med Glæde, Taleren hilste det Krav, Politibetjentenes Organisation havde stillet til Staten om, at den skulde yde Tilskud til Politibetjentenes Lønning. Politibetjentene havde dermed vist, at de havde Øje for, at der ikke vel kunde være Tale om at forlange mere fra de overbebyrdede Kommuner. For-

haabentlig vilde Politibetjentenes Krav blive gennemført. — Af Budgettets Enkeltheder kunde nævnes, at Udvalget havde stillet Forslag om at stille 1000 Kr. til Raadighed til bedre Lokaler for Politiet, altsaa dels til at skaffe Lokaler andet Steds og dels til Inventar. Udvalgets Opmærksomhed var med Hensyn til Belliggheden af disse Lokaler henledt paa den gamle Skole i Vester-gade, hvor der sikkert kunde skaffes god Plads. Afstanden til den gamle Skole kunde næppe lægge Hindringer i Vejen; saa optaget var de overordnede i Korpset vel heller ikke. Desuden var det sikkert et almindeligt Ønske, at Lokalerne i den gamle Skole blev anvendt, i Stedet for at man skulde leje Lokaler andet Steds. Der havde været klaget stærkt over Politiets nuværende Lokaler, og selv om Forholdene næppe var saa slemme, som »Politivennen« søgte at gøre dem, saa var det klart, at der maatte skaffes mere Plads. — Af Budgettets andre Punkter skulde fremhæves, at der var Udsigt til at faa 2 Rækværker paa Broen i Frederiksallè til Betryggelse for den gaaende Færdsel, og at Bevillingen til Teatret, der hidtil havde faaet 7000 Kr. til Musik, blev nedsat til 4000 Kr., mod at Orkesteret skulde give 2 Koncerter om Ugen i Sommermaanederne paa offentlige Pladser. Med Hensyn til den botaniske Have havde der været nogen Uoverensstemmelse i Udvalget, idet der fra Flertallets Side foruden et Beløb til Driften blev foreslaaet et Beløb til Indretning af Drivhuse og lignende. Efter Stadsgartnerens Mening vilde denne Udgift imidlertid give gode Renter. Det var meget rigtigt, at Udgiften til det kommunale Lægevæsen steg; men det kunde dog nok siges, at Udvalget var enigt om, at man skulde beholde den nuværende Ordning, hvis man

paa nogen Maade kunde overkomme Udgiften derved, idet denne Ordning var den bedste baade for dem, der skulde benytte Lægerne, og for disse selv, eftersom de ved den var garanteret inod at lide Tab. Forhaabentlig vilde Lægerne tage Hensyn hertil. Brolægningsudvalgets Budget var som sædvanlig blevet beskaaret, dog ikke mere end det plejede at blive, og det var i Aar rigelig saa stort som i Fjor. Til ny Brolægning var der som i de senere Aar opført 50000 Kr. En By som Aarhus vilde næppe kunne gøre Regning paa at bruge mere end et saadant Beløb hvert Aar til dette Formaal, naar der ved Siden af blev brugt 100000 Kr. til Reparationer, hvori desuden var indbefattet forskellige mindre ny Arbejder. Man kunde ikke paa engang raade Bod paa gamle Skader og tidligere Kniberi. Det offentlige Slagtehus var opført med et forventet Underskud paa 5000 Kr. I indeværende Aar var Underskudet ansat til ca. 4000 Kr., men vilde sandsynligvis blive forvandlet til et Overskud. Forhaabentlig vilde der ske en lignende Svingning næste Aar. Skønt der var blevet ofret ca. $\frac{1}{4}$ Million til Opførelse af et nyt Eksportslagteri og til Udvidelse af Kvægtorvet, var Balancen endda bedre end tidligere. Dette var Bevis for, at der havde været Trang til disse ny Foranstaltninger. Iøvrigt havde der været Underskud paa Slagtehusets Budget hvert Aar, siden det blev bygget. Sluttelig anbefalede Taleren Budgetforslaget.

M i k a e l J o h a n s e n fandt det naturligt og rimeligt, at Flertallets Ordfører var tilfreds med Forslaget. Flertallet kunde jo sætte sin Villie igennem, men anderledes med Mindretallet; dette havde ikke altid Grund til at være tilfreds, hvad Taleren

da heller ikke var med Hensyn til Budgettet. Selv om Taleren ikke havde stillet positive Forslag, var det dog ikke ganske rigtigt, at den Difference, der var foranlediget ved Uoverensstemmelse imellem Udvalgets Flertal og dets Mindretal, kun var paa 20000 Kr. Taleren skulde da ogsaa forbeholde sig at stille Ændringsforslag til 2. Behandling. Det foreliggende Budget var, som et Dagblad meget rigtigt i Dag bemærkede, et rent Valgbudget, hvilket i og for sig var ganske naturligt, eftersom man stod umiddelbart foran Valg til Byraadet. De forskellige Konti var i stærk Stigning. Fattigvæsenets Budget var saaledes steget med 24000 Kr. og den virkelige Stigning vilde sikkert blive endnu større, idet man næppe kunde vente at faa de opførte 9000 Kr. mere i Refusion fra andre Kommuner. Det var ikke rigtigt saaledes at holde Budgettet nede. Medicinalvæsenet vilde utvivlsomt ogsaa give større Udgift end budgetteret; med den vældige Udvikling vilde den budgetterede Stigning paa denne Konto sikkert ikke slaa til. Paa Brolægningsvæsenets Budget var der i Aar ligesom i Fjor blevet strøget 70000 Kr. Det var imidlertid næppe rigtigt hvert Aar at beskære dette Budget, man kunde derved let komme til at spare paa Skillingen og lade Daleren gaa, idet Vedligeholdelsen af de makadamiserede Gader var langt dyrere end af de brolagte. Udgiften til Kul burde have været sat 22000 Kr. højere, da man sikkert ikke kunde faa Kul til 18½ pr. Ton. Formentlig vilde de militære Etablissementer ikke give den Indtægt, de var opførte med. Det var en ganske urigtig Fremgangsmaade, naar man havde taget de 12000 Kr., der var blevet givet i Tilskud til Garvergydes Forlængelse og Etatsraad Jensens Bro, af et Fond; Summen burde have været opført paa Budgettet

i Fjor. Hvis man ikke havde været bange for, at Skatteprocenten skulde stige, saaledes at man vilde skræmme Vælgerne dermed, vilde det ganske sikkert have været mere sundt at forlange 300000 Kr. mere udskrevet i Stedet for 162000 Kr. Hr. Simon- sen havde talt om Fortidens Letsindighed, og Ta- leren skulde indrømme, at den begyndte at føles, navnlig med den høje Skatteprocent. I 1908--09 havde Skatteprocenten været $8\frac{1}{2}$, nu var den $11\frac{3}{10}$, og med Veditagelsen af det foreliggende Budget- forslag vilde den sikkert naa 12. At Kassebehold- ningen var blevet større, gjorde ikke Gavn for Skatteyderne i Øjeblikket, og forøvrigt var denne Forøgelse af Kassebeholdningen sket ad kunstig Vej ved de store Indtægter af Vandværket og Belysningsvæsenet. Lønoverenskomsten havde virket ganske artigt paa dette Budget, antagelig en 85—90000 Kr ; men et Medlem af Flertallet havde jo ogsaa for nylig udtalt, at de kommunale Arbej- dere i Aarhus var de bedst stillede i Danmark, ja i hele Europa. Om Kommunen havde Raad til dette, var imidlertid noget andet. Til Hjelpe- kassen var opført 87500 Kr., deraf de 5000 Kr. til Feriebørns Beklædning, og Stigningen var alt- saa 7500 Kr, men her maatte det erindres, at Statstilskudet var opført med en større Sum, end man var sikker paa at faa. Det nu foreslaaede Tilskud til Hjelpekassen blev 1 Kr. 27 Øre pr. Indbygger, medens det i København kun var 25 Øre, paa Frederiksberg 54 Øre, i Odense 56 Øre, i Aalborg 1 Kr. 21 Øre og i Randers 48 Øre. Ta- leren vilde hævde, at han var lige saa human som andre, men han vilde hellere give Arbejde end Almisse, og navnlig skulde man vogte sig for at tage Ansvarsfølelsen fra Forældrene. I Hjelpe- kassens Bestyrelse havde der ikke været Enstem-

mighed om at forlange det højere Tilskud. De 2 Bestyrelsesmedlemmer, der skriftligt havde taget Afstand fra Andragendet, var Medlemmer af Bestyrelsens Forretningsudvalg, og ca. $\frac{1}{3}$ af Medlemmerne havde stemt imod Andragendet. Taleren bebudede eventuelt at ville stille Ændringsforslag paa dette Punkt til 2. Behandling. Til Botanisk Have blev der foreslaaet en Bevilling paa 20000 Kr. engang for alle og 10000 Kr. om Aaret. Dette var mange Peuge, og Taleren vidste ikke, om den botaniske Have vilde gavne Byen, eller om det vilde gaa med den som med Observatoriet. Et andet var, at Tanken om at producere Planter til Byens Forbrug rummede en god Portion Kommunesocialisme, som vilde skade de næringsdrivende Gartnere. Dette vilde Taleren ikke være med til, og derfor vilde han ogsaa paa dette Punkt stille Ændringsforslag til 2. Behandling. Som sædvanlig var Brandvæsenet og Politiet blevet knebent behandlet. Funktionærerne ved disse Institutioner havde i høj Grad fortjent det, de søgte om. Det var ganske rigtigt, at det var blevet udtalt i Byraadet, at man ikke vilde røre ved Lønregulativet forud for Valget, men maaske kunde man henstille til det kommende Byraad at imødekomme de omtalte Funktionærer, som unægtelig var noget tilsidesatte. Med dette for Øje, var det imidlertid ret underligt, at man uden videre foreslog Lønforhøjelse for en Assistent paa Skattekontoret, der kun havde været ansat et Aar. Selv om vedkommende var gift, var det ikke konsekvent at give ham, men nægte de andre. Til 2. Behandling skulde Taleren endvidere stille Forslag om at stryge Beløbet til Opførelse af et Krematorium. Naar Laanebeholdningen var gaaet saa stærkt ned, var det urigtigt at binde 85000 Kr. til et Krema-

torium. Det var muligvis ikke Meningen at bruge Beløbet, men saa var det heller ingen Nytte til, at det stod paa Budgettet. Det var meget beklageligt, at der var blevet saa stor en Overskridelse af Bevillingen til Observatoriet. Der var bevilget 25000 Kr., men efter Reguskabet var der blevet brugt 37600 Kr. Saa store Overskridelser burde undgaas. Forøvrigt kunde Taleren ikke erindre, at Overskridelsen var blevet efterbevilget. Med Hensyn til Slagtehuset vilde Taleren anmode vedkommende Udvalg om at skaffe ikke alene Balance, men ogsaa Overskud. Det var hvert Aar blevet fremhævet, at det maatte være forbi med de Underskud, og det samme var blevet sagt, da Taksterne blev forhøjede. Stadsgartneren var vist videnskabelig set en meget dygtig Mand, men han var ogsaa en meget dyr Mand, som pekuniært set let kunde løbe løbsk. I Anledning af, at der var blevet slaaet paa, at Højre ikke havde styret godt, da det var i Flertal, skulde Taleren minde om, at hvis ikke en Mand af Byraadets Højre, Overretssagfører Kier, i sin Tid havde skaffet Kommunen Marselisborg, saa vilde Skatteprocenten have været betydelig højere. I Budgettet var Indtægten af Marselisborg opført med nogle og tredive Tusinde, men var i Virkeligheden over 76000, naar de bortskænkede Grunde regnedes med, og dertil kom endda Herlighedsretten. Dette kunde Højre være stolt af ligesom ogsaa af, at det havde forhindret Købet af Aabykonsortiets Jord. Det var endvidere Højrebyraad, som havde købt Gasværket af Englænderne, og som havde opført Vandværket og Elektricitetsværket. Havde man ikke haft de indirekte Skatter gennem disse Institutioner, vilde Skatteprocenten have været langt højere. De Mænd, der havde sørget for alt dette, skyldte man Tak.

Det var blevet sagt her i Raadet, at Mindretallet havde ingen Ret. Een Ret og Pligt havde et Mindretal dog, og det var at kritisere og kontrollere Flertallet. Dette havde det nuværende Mindretal gjort, og nu fik Vælgerne snart Ordet. Det var Talerens Overbevisning, at vilde Vælgerne have et sundt kommunalt Styre med Uret for ingen, maatte de vælge i hvert Fald et antisocialistisk Flertal. Vilde de derimod have Kommunesocialismen, maatte de vælge de andre, for saa vilde utvivlsomt adskilligt i kommunesocialistisk Retning blive gennemført. Dette vilde imidlertid sikkert blive til stor Skade for de næringsdrivende Borgere og medføre stærk Stigning af Skatteprocenten. Taleren troede ikke, at Skatteevnen var steget, tværtimod. Forhaabentlig vilde Ligningskommissionen ikke bruge Skatteskruen altfor haardt. Der var allerede sket en stor Udflytning fra Byen til stor Skade for denne. Ikke alene mistede Byen derved store Skattebeløb, men de udflyttede beboede heller ikke vore Lejligheder og købte ikke vore Varer, foruden at Udflytningen bevirkede, at Skatteprocenten i Udflytterkommunerne blev endnu lavere. I 1880-erne flyttede ældre Landboere og Pensionister i stort Tal hertil Byen, det gjorde de ikke mere, ja selv Kommunens egne pensionerede Embedsmænd flyttede til Frederiksberg. Alt dette kunde Kommunen næppe holde til. Ganske vist var Aarhus stor og levedygtig, men Anstrengelserne kunde blive for store.

Møller fandt det ikke oplivende, at der hvert Aar skulde udskrives 150000 Kr. eller mere i Skat, og troede ikke, at Skatteevnen steg i samme Forhold. Skulde man derfor undgaa at forhøje Skatteprocenten altfor meget, maatte Skatteskruen drejes paa en anden Maade. Ligningskommissionen lig-

nede ikke ganske efter Loven, men lignede saaledes, at der blev et ret stort Spillerum, derved at der anvendtes Nedsættelse indtil 95 % og Forhøjelse indtil 25 %. Det sidste var ganske vist lovmedholdeligt, men det var sikkert lidt rigeligt, naar de fulde 25 % blev anvendt allerede ved Indtægter paa 3000—5000 Kr., navnlig naar der i visse Tilfælde blev foretaget Fradrag paa 91 % for Indtægter over 1600 Kr. Det var derfor ikke underligt, at Socialdemokraterne var ivrige efter at beholde Flertal i Ligningskommissionen. Taleren kunde tænke sig, at der, hvis der kom et konservativt Flertal i Ligningskommissionen, vilde blive lignet noget mere efter Loven. Man plejede at sige, at Lov er Lov, og Lov skal holdes, men det syntes dog, som om Ligningskommissionen i den Henseende indtog en Særstilling. Det var ret vanskeligt at paavise, paa hvilke Punkter man kunde nedsætte Budgettet, altsaa gøre Udgifterne mindre og Indtægterne større. Derimod kunde det paavises, at der tidligere var blevet vedtaget Udgifter, der kunde været sparet. Lønreformen af 1911 belastede saaledes det foreliggende Budget ret betydeligt, men var ikke paa krævet, da Kommunen med Hensyn til at lønne sine Arbejdere før denne Reform var fuldt paa Højde med andre Kommuner. Efter Embedsmændenes Beregning, som Byraadets Flertal ikke kunde kritisere, den Gang Reformen blev vedtaget, — maaske dog med Undtagelse af Hr. Samuelson, der havde udtalt, at han ikke troede, det vilde koste saa meget — vilde den omtalte Reform belastte Budgettet med 88900 Kr. Efter Talerens Mening var dette Beløb endda vel lille, og hele Udgiften kunde have været sparet. Dette var ikke sket, og Aarhus var nu 25 % over, hvad

andre Kommuner betalte. Maaske vilde man spørge, om 27 Kr. om Ugen var for meget; men naar der i private Virksomheder og i andre Kommuner kunde arbejdes i 9—9½ Timer, saa kunde der ogsaa her, da det ikke godt kunde forudsættes, at vore Arbejdere var mindre udholdende end Arbejderne andre Steder. Taleren skulde ikke kæmpe alle Arbejdere over een Kam, men han og sikkert mange andre havde dog bemærket, saavel paa Belysningsvæsenet som ved Havnen og ved Brolægningsvæsenet, at ikke alle Arbejdere var lige energiske, og sikkert mange flere end Taleren havde utvivlsomt faaet det Indtryk, at adskillige Arbejdere tænkte, at det kun gjaldt om at faa Ende paa Tiden, det sagde ikke saa meget, hvad der blev bestilt. Flertallet af Arbejderne arbejdede sikkert, hvad de kunde, men de burde alle arbejde i Forhold til den Løn, de fik; saa pligtopfyldende skulde de være. Da Lønreformen blev vedtaget, mente Byraadets Flertal, at Arbejderne fik ikke for meget, ja at de endog havde været inødekommende ved at gaa ind paa den tilbudte Løn. Nu havde det imidlertid vist sig, at Mindretallet havde haft Ret i, at det var ualmindelig gode Betingelser, Arbejderne fik. Dette var da ogsaa blevet erkendt derved, at det officielt var blevet udtalt i Byrådet, at Kommunens Arbejdere var bedre stillede end kommunale Arbejdere noget andet Sted i Landet, ja end i noget andet Land. I denne Udtalelse laa den største Indrømmelse af, at Mindretallet havde haft Ret ogsaa i Paastanden om, at Lønreformen vilde være til stor Skade for den private Industri. De 88900 Kr. kunde da sikkert have været sparet, særlig da kun en forholdsvis lille Del af Skatteyderne fik godt af disse Penge, medens en langt større Del skulde bidrage dertil. — Med Hen-

syn til Tilskudet til Hjælpekasen, kunde der nok have været sparet 10—15000 Kr., maaske mere, og dog været administreret forsvarligt Ved at drage Sammenligning med, hvad der blev givet i Tilskud i andre Byer, fik man den Opfattelse, at der enten blev administreret flottere her, eller at der fandtes flere fattige her end andre Steder. Taleren troede dog, det første var Tilfældet. — Med Hensyn til Belysningsvæsenets Budget var der et Par Uoverensstemmelser mellem Udvalgets Flertal og Taleren. Den første Uoverensstemmelse angik Flertallets Forslag om en Bevilling paa 3000 Kr. til et Reparationsværksted for Værktøj og Maalere. Dette Forslag rummede noget, der stilede hen imod Kommunesocialisme, altsaa at gøre det private Erhverv overflødigt Hvis det var en Fordel for Kommunen, var der intet at sige dertil, men det var langt fra Tilfældet, da det var en Kendsgerning, at kommunal Drift altid var dyrere end privat, hvilket forøvrigt var lige til, eftersom en privat Mand udfoldede mere Energi, fordi han arbejdede for at leve, end en Funktionær i kommunal Drift, der fik lige meget, enten han arbejdede meget eller kun det, han var pligtig til. Man skulde derfor være varsom med at paaføre den private Drift større Konkurrence, end man var nødt til, navnlig da det var Middelstanden, der bar Købstæderne. Forøvrigt var de 3000 Kr. kun en ringe Del af, hvad Foranstaltningen vilde koste. Efter Belysningsdirektørens Opgivelse kostede Indretningen af selve Værkstedet 3500 og Maskinerne 11000 Kr., altsaa ialt 14500 Kr. Dette var noget andet end 3000 Kr. Og dertil kom den aarlige Drift med 5700 Kr. til en Mester, en Svend og en Arbejdsmand, 2000 Kr. til Materialier, 500 Kr. til Lys, Varme og Kraft foruden 1300 Kr. til Forrentning,

Amortisation og Vedligeholdelse, altsaa ialt aarlig til Driften 9500 Kr. Den Reparation af Maalere, som skulde ske i dette Værksted, havde i de sidste 5 Aar gennemsnitlig kostet 8000 Kr. aarlig, og i dette Beløb var endda indbefattet Omforandringen af Maalerne fra Kubikfod til Kubikmeter. Den aarlige Udgift kunde saaledes højst sættes til 7000 Kr., og det aarlige Tab ved selv at reparere Maalerne vilde altsaa blive 2500 Kr., foruden at man vilde skade den private Drift. Derfor burde de 3000 Kr. spares; det var kun et a conto Beløb, Resten skulde snart komme. Skulde man indvende, at Talerens Beregning ikke passede, maatte det være, fordi Udvalgets Flertal havde bedre teknisk Forstand end Direktøren. Taleren troede endda, at det vilde gaa som det plejede, nemlig at Udgiften blev større end beregnet. Til 2. Behandling skulde han stille Ændringsforslag med Hensyn til dette Punkt. — Den anden Uoverensstemmelse angik Anskaffelsen af Kultransportøren. Ledelsen havde erklæret, at denne ikke kunde faas billigere end 15000 Kr., og derfor havde Taleren fornuftigvis foreslaaet straks at bevilge denne Sum, idet han stadig gik ud fra, at Ledelsen sad inde med nok saa stort Sagkundskab som Udvalgets Flertal. — Det blev sagt, at Gasværket var et mindre godt Aktiv og ikke gav saa stort et Overskud, som det gerne skulde give. Taleren troede dog, at Værket gav betydeligt mere, end det saa ud til, og at det i Virkeligheden var et godt, men ganske vist stærkt overkapitaliseret Aktiv. I 1902 var Værket blevet vurderet til 1165454 Kr., medens Værdien nu var ansat til 2300000 Kr. Alle Udvidelser og Anskaffelser var nemlig blevet tilskrevet den oprindelige Taksationsværdi, hvorimod man havde glemt at afskrive de Beløb, der var

afbetalt i Aarenes Løb. Disse Beløb burde have været henlagt til et Fornyelsesfond eller afskrevet, nu var Summen spist op. I 1902 var Renter og Afdrag godt 63000 Kr. nu ca. 300000 Kr., men det Beløb, der var udbetalt som Afdrag, var blevet spist op og ikke afskrevet paa Værket. Ved at blive ved paa den Maade vilde Værket aldrig komme til at give noget synderligt Overskud, hvorimod der, hvis Afdragene virkelig var blevet afskrevet, nu vilde have været et pænt Overskud. Hvor man havde saa mange kommunale Institutioner som her, var det forkasteligt ikke at have et Fornyelsesfond. Taleren vilde derfor henstille, at man, nu da Omtaksation skulde finde Sted, indrettede Bogholderiet saaledes, at man fik et Fornyelsesfond, saaledes at man havde dette at tage til, naar der skulde anskaffes ny Maskiner eller lignende. Med Hensyn til den kalkulerede Kulpris bemærkede Taleren, at man, da Budgettet lagdes, ikke ret vel kunde overse, hvad Kulene vilde komme til at koste. Dette kunde man derimod nu noget bedre, efterat man havde set, at København havde maattet betale 19 Kr. 37 Øre pr. Ton, og man selv havde købt til 20 Kr. 09 Øre. Det vilde derfor sikkert være urigtigt at lade den opførte Pris, 18 Kr. 50 Øre, blive staaende, saa Taleren skulde henstille, om Budgetudvalget ikke fandt, at det burde tilraade Byraadet at forhøje Prisen til 19 Kr. 50 Øre, i hvert Fald til 19 Kr. Der var ikke stor Sandsynlighed for, at Kulprisen skulde falde, hvilket Kulimportørerne heller ikke mente vilde ske. Forhaabentlig vilde Udvalget for Belysningsvæsenet gaa med til at ansætte Kulprisen noget højere. — Efter Papiret var Kommunens Status udmærket god, og den var jo i Virkeligheden ogsaa god, men det kunde dog nok

siges, at Papiret havde været meget taalmodigt. Det var nemlig et Spørgsmaal, om de kommunale Bygninger kunde koste de 18 Millioner, de var opført til. En Del af dem forrentede sig ikke, hvilket var en særlig Grund til at afskrive et Beløb paa dem hvert Aar, saaledes at de efterhaanden blev sat til en noget lavere Pris. Havde man regnet Kommunnens Formue til 4-5 Millioner, havde man vist regnet rigtigere. — Den Assistent paa Skattekontoret, til hvem der blev foreslaaet en Lønforhøjelse, maatte vel have særlig gode Kvalifikationer. Det var meget rigtig, at 1000 Kr. var for lidt for en gift Mand, men man kunde jo have ansat en ugift Mand. Taleren gad vide, hvad man vilde sige, om de ugifte Assistenten kom og sagde, at nu vilde de gifte sig, og at de af den Grund vilde have Lønforhøjelse. Det var rigtigt, at mange Skatteydere flyttede ud fra Byen; jo højere Skatteprocenten blev, jo flere vilde flytte ud, saa længe man ikke havde en god mellemkommunal Beskatning. Det vilde derfor nok være værd at spare, hvor det kunde lade sig gøre, saa forhaabentlig vilde Byraadet være enigt i ikke at paatage sig Udgifter, der kunde undgaas.

S a m u e l s e n mente, at Budgetudvalget maatte have fundet Belysningsvæsenets Budget nøgternt, eftersom Belysningsudvalget ikke var blevet tilkaldt til Forhandling. Taleren troede ikke, at Hr. Christensen eller han selv vilde gaa med til at forhøje den opførte Kulpris. Hvis man saa Tiden an og kun købte efter det øjeblikkelige Behov, skulde Prisen nok holde, da Kulpriserne sikkert vilde falde, dersom der ikke blev Kulstrejke i Belgien. Belysningsvæsenets Forrentning og Amortisation var ganske unaturlig. Et Retorthus, hvorfra alt Inventar var fjernet, stod saaledes opført til og blev

forrentet for den fulde Værdi. Værkets Overskud var opført til 17000 Kr., men skulde i Virkeligheden været over 100000 Kr. Paa det foreliggende Budget var der opført 40000 Kr. til Nyanskaffelser. Efter den nuværende Metode vilde dette Beløb blive ved at gaa igen, skønt de Ledninger, der blev anskaffet derfor, burde afskrives i den Tid, de blev benyttede. Taleren henstillede at faa en naturlig Taksation af baade Gasværket og Elektricitetsværket. For Tiden var man i Færd med en større Udvidelse af Elektricitetsværket; naar denne var færdig, vilde Værket sikkert være stort nok for et længere Aaremaal. Iøvrigt var Tiden snart inde til, at man blev nødt til at sætte Prisen for Elektricitet noget ned, da man ikke kunde blive ved med at tage den nuværende høje Pris. Som anført af Hr. Møller havde der været nogen Uoverensstemmelse i Udvalget med Hensyn til den af dettes Flertal foreslaaede Bevilling paa 3000 Kr. til Maskiner til Reparation af Gasmaalere. Taleren vidste ikke, hvorfor man ikke selv skulde kunne foretage disse Reparationer lige saa billigt som private. Det vigtigste i en Maaler var det, der sad inde i Hylsteret. Det var man i sin Tid blevet snydt med, hvad i og for sig ikke var saa underligt, da Overdragelsen af Reparationer af disse Dele var et rent Tillidsforhold. Naar man derfor lod Reparationerne foregaa paa eget Værksted, vilde man have den mest betryggende Kontrol. Udvalgets Flertals Kalkule over Bekostningen var meget nøgtern, medens Hr. Møllers Beregning om de 14500 Kr. helt svævede i Luften. Hr. Møller havde nævnet en Mester, en Svend og en Arbejdsmand, Hr. Møller kunde ligesaa godt have nævnet en ny Direktør ogsaa, for Forholdet var selvfølgelig, at Mesteren skulde gøre Nytte for sin Løn og

saa ved Arbejde og ikke blot føre Tilsyn. Der var talt saa meget om Kommunesocialismen, den skulde man imidlertid ikke være saa bange for, men naturligvis maatte der stiles henimod den. At Indretningen af Reparationsværkstedet gik i den Retning, havde Hr. Møller ganske Ret i. Til Kultransportøren havde Udvalgets Flertal foreslaaet 12000 Kr., fordi det havde talt med dem, der eventuelt skulde lave den, og fordi det vidste, hvad Jernet til den vejede og kostede. Skulde der bevilges 15000 Kr., var man naturligvis sikret mod Overskridelse, hvad man dog utvivlsomt ogsaa var, hvis der kun blev bevilget 12000 Kr. Lønreformen maatte have skullet slemt i Ørene paa Højre, men det forbavsede dog Taleren, at det stadig skulde serveres som noget meningsløst, at man havde givet de lavestlønnede Folk en Løn af indtil 27 Kr. om Ugen. Det passede aldeles ikke, at Arbejderne her var lønnet 25 % højere end andre Steder, for selvfølgelig maatte man sammenligne med København og Frederiksberg. Det store Resultat ved Lønreformen var, at 8 Timers Dagen blev indført, det Resultat var Taleren glad ved. Naar Socialdemokraterne sad inde med Flertallet i Byraadet, var det naturligt, at de søgte at gennemføre deres Principper, og 8 Timers Dagen var et godt Princip. Som sædvanlig var der indkommet flere Lønandragender. Dem var der imidlertid ikke noget at gøre ved nu, da det ved flere Lejligheder var blevet udtalt, at der ikke burde røres ved Lønregulativet paa denne Side af Byraadsvalget. Dermed var dog ikke sagt, at Lønregulativet skulde være evindeligt, eller at det var fuldkomment, tvært imod havde det adskillige Skavanker. Brandsvendene og Politibetjentene var saaledes lavere lønnet end i København, og ogsaa

andre Funktionærer havde maaske vel lidt. Derfor maatte det ny Byraad nødvendigvis tage Lønregulativet op til Revision. Om nogen almindelig Lønforhøjelse kunde der dog ikke blive Tale, derimod nok om en Regulering. Det var blevet sagt, at et Par af Højremedlemmerne i Hjælpekassens Bestyrelse havde protesteret imod Andragendet om højere Tilskud til Kassen, ud fra den Forudsætning, at Enkeloven maaske vilde komme til at træde i Kraft i Aar. Derom kunde der imidlertid intet siges; Loven befandt sig for Tiden i et Landstingsudvalg, der saa godt som aldrig holdt noget Møde. Taleren vilde takke sine Partifæller i Budgetudvalget for Forslaget om det forhøjede Tilskud til Hjælpekassen. Selvfølgelig vilde alle Arbejdere hellere have Arbejde end Almisser og gik nødigt til Hjælpekassen, men netop derfor var Pengene til denne ogsaa givet godt ud. Der var blevet sagt, at det foreliggende Budget var et Valgbudget. Taleren kunde dog ikke se, hvad der i dette Budget kunde bruges til Agitation; Tilskudet til Hjælpekassen kunde i hvert Fald ikke gavne Socialdemokraterne ret meget, da det var en bekendt Sag, at de arbejdede for at hjælpe dem, der var daarligst stillet i Samfundet. Det socialdemokratiske Byraadsflertals Handlinger i disse 4 Aar var let at forsvare. Arbejderne og Middelstandsfolkene vidste, hvad de gjorde, og vilde sikkert ikke give de konservative Partier deres Stemme.

Politimesteren skulde overfor Hr. Simonsens Udtalelse om, at Taleren var urolig for sit Korps Udvikling, bemærke, at han ansaa det for sin Pligt at gøre alt for at udvikle Korpset, saaledes som det burde, men at han ikke var urolig ud fra den Forudsætning, at Byraadet og

han ikke skulde blive enige, for det blev de nok fremtidig, som de var blevet det hidtil. Taleren hilste med Glæde, at Budgetudvalget var gaaet ind paa hans Forslag om Udvidelse af Stationspladsen. Hvor Lokalerne skulde findes, var et andet Spørgsmaal. Skolen paa Vestergade var ikke ideal, da der umuligt saa langt borte kunde føres det Tilsyn, der burde føres, men naturligvis var det en Mulighed at kunne benytte Skolen. En anden Mulighed var at leje en billig Lejlighed i Nærheden af Politistationen og en tredje at udvide selve denne ved at rømme nogle Lokaler i Raadhuset. Dette kunde der imidlertid forhandles om. Endvidere var Taleren glad ved, at Bevillingen til Politiskolen atter i Aar var blevet opført. Der var ingen Tvivl om, at disse 300 Kr. var godt anvendt, og det lod ogsaa til, at Skolen vandt god Tilslutning blandt Betjentene. Taleren beklagede paa Betjentenes Vegne, at den af dem ønskede Lønreform ikke blev gennemført, men forstod iøvrigt godt Byraadets Stilling i denne Sag. Det vilde sikkert være heldigt, om det kunde ordnes saaledes, at Staten ydede Betjentene det Løntillæg, de med Rette mente, de burde have, men det var sikkert tvivlsomt, om Staten vilde indlade sig paa at give Betjentene noget Tilskud, saa længe Politiet var kommunalt. Forhaabentlig vilde den kommende Regulering af Lønregulativet her ogsaa komme til at gælde for Betjentene. Derimod maatte Taleren meget beklage, at hans Forslag om Ansættelse af en Sundhedsbetjent var blevet strøget. Efterhaanden som Oplysningen og de hygiejniske Krav steg, maatte der mere Mandskab til; den smukke Lovgivning hjalp ikke, naar den ikke kunde gennemføres. Der lagdes hvert Aar nye Opgaver over paa Sundhedspolitiet. Alene

Beværterloven ved dens Gennemførelse og fremtidig vilde give Sundhedspolitiet et stort Arbejde, idet der blandt andet aldeles nødvendigt maatte holdes Øje med, at Lovens Fordringer med Hensyn til Lokalerne blev opfyldte, med hele Restaurationsbestyrervæsenet og med selve Beværtningerne og hvad der foregik i dem. Reklameloven vilde ligeledes medføre et nyt Arbejde for Sundhedspolitiet, endvidere Kødkontrollen navnlig med Hensyn til Paalægsforretninger, Kødudsalg og lignende. Bagerilokalerne blev der nu kun sjældent Lejlighed til at efterse, og det samme gjaldt Gaardspladser og Stalde. Hele Sundhedsvæsenet trængte kort sagt til en mere effektiv Kontrol. Den stigende Oplysning medførte mangfoldige Klager snart over et snart over et andet f. Eks. over fugtige Lejligheder, generende Støj fra Maskiner og den Maade, Fabrikkerne dreves paa. Sundhedskommissionen gav Paalæg efter Paalæg, men noget virkeligt Tilsyn med, at Paalægene blev efterkommet, kunde der ikke føres. For hele Bygningsvæsenets Vedkommende havde de faktiske Forhold ogsaa medført, at det maatte blive Politiets Sag at efterse, om Forskrifterne blev overholdt. Til Løsning af alle disse Opgaver havde man i Virkeligheden kun $1\frac{1}{2}$ Mand, nemlig en Overbetjent der tillige maatte gøre Stationstjeneste. Under de nuværende Forhold var det derfor ganske umuligt at faa alle Sundhedspolitiets Opgaver i Plan. Da Mælkekontrollen blev indført, blev der en Mand ansat dertil, som dog ogsaa skulde bruges til andet, men det havde vist sig, at hans Arbejde med Mælkekontrollen var saa omfattende, at han kun rent undtagelsesvis kunde bruges paa andre Omraader. Det var i Borgernes Interesse, at alle disse Opgaver blev røgtet. I København

havde man en hel lille Hær dertil, og i Odense og Aalborg skulde Sundhedspolitiet udvides; men blev den foreslaaede Sundhedsbetjent nu uægtet, saa kunde Opgaverne kun lejlighedsvis blive røgtet, hvis ikke det nuværende Personale skulde overbebyrdes. — Forhaabentlig vilde det lykkes at faa en kvindelig Betjent. Der fandtes her i Byen en meget livskraftig Prostitution, som Loven kun rent undtagelsesvis kunde ramme, og et udbredt Alfonsvæsen, som man kun lejlighedsvis kunde slaa ned paa. Paa disse Omraader skulde den kvindelige Betjents Opgave ligge. For at trives maatte Prostitutionen rekrutteres, men netop paa dette Punkt var det, at en kvindelig Betjent kunde udrette meget ved at hindre Tilgang til Prostitutionen. Det var fra de pur unge Piger, der løber ude om Aftenen og paa Gaderne indlader sig med enhver, fordi de finder det sjovt, at Prostitutionen havde sin Tilgang. Naar disse letsindige unge Piger først var havnet der, var det næsten umuligt at faa dem til at vende om. Det gjaldt derfor om at forebygge, ellers stod man ret hjælpeløs. Her vilde en Kvinde kunne gøre overordentlig megen Nytte ved at lægge Mærke til disse unge Piger og sætte sig i Forbindelse med deres Familie eller Husbond for at faa dem bort fra Byen og helst ud paa Landet, hvorfra iøvrigt mange af dem var, eller henlede Værgeraadets Opmærksomhed paa dem. Et andet Forhold var, at disse unge Piger ofte kom i Forbindelse med Alfonsbanditter. Fra først af begyndte en Pige vel ofte Forholdet i god Tro, han var jo hendes Kæreste, men det næste Skridt var, at han fik hende til at gaa ud, og saa godt som altid endte det med, at han tvang hende til at gaa ud for at skaffe ham Peuge. Hun blev kort sagt et villieløst Redskab

i en saadan Slubberts Haand. Ogsaa paa dette Omraade kunde en kvindelig Betjent gøre stor Nytte dels ved at advare Pigerne mod Alfonserne og dels ved at hjælpe til, at man kunde faa fat i disse. Det var haabløst at sætte en Mand til dette Arbejde. Mænd kunde være gode nok, men de egnede sig ikke til at passe paa unge Kvinder, her maatte en kvindelig Haand til. Værgeraadene og »Kvindehjælpen« var hver for sig udmærkede Institutioner, men Værgeraadene kunde kun lejlighedsvis selv gøre Iagttagelser, og det var frivilligt, om Pigerne vilde lade »Kvindehjælpen« hjælpe sig. Paa dette Omraade maatte Politiet staa bag ved, kun dette vilde give den rette Respekt. Ogsaa paa andre Omraader vilde en kvindelig Betjent kunne gøre god Tjeneste, men Prostitutionsomraadet var Hovedsagen, og det kunde ogsaa fuldt ud fylde hendes Tid. For Tiden havde man ganske vist en Dame ansat ved Politiet, men kun som Kontorassistent. Den, man skulde bruge, maatte desuden sidde inde med ganske særlige Evner. I Aalborg havde man en kvindelig Betjent, som dog kun brugtes ganske som den Dame, man nu havde paa Stationen. I Kristiania var der ansat 3 kvindelige Betjente. Hvorledes det gik der, vidste Taleren ikke, men det skulde ikke undre ham, om det gik daarligt, eftersom vedkommende Damer var ansat af Kommunalbestyrelsen mod Politimesterens Protest. Her, hvor Byraadet i denne Sag var i Overensstemmelse med Politimesteren, havde man derimod Lov til at vente sig meget af at ansætte en kvindelig Betjent. Og her var meget at udrette, fordi Prostitutionen havde stor Tilgang. Taleren havde tidligere udtalt noget lignende angaaende dette Spørgsmaal, og det var blevet fremhævet, at der

kunde ansættes en kvindelig Betjent, naar en almindelig Betjentplads var ledig. Dertil skulde bemærkes, at den Vej kunde man nok gaa, men kun under Forudsætning af, at man havde Mandskab nok. Dette var imidlertid ikke Tilfælde, tvært imod var det umuligt at undvære en eneste Mand, og det kunde endda næppe undgaas, at man til næste Aar maatte ind paa Spørgsmaalet om en betydelig Udvidelse af Politistyrken. Byen voksede stærkt, den ene Gade kom til efter den anden, Betjentenes Distrikter forøgedes og var nu meget store, Opdagelsespolitiet var overbebyrdet, og Sundhedspolitiet kunde som før sagt kun regne med $1\frac{1}{2}$ Mand. Politiet turde derfor ikke begynde at optage ny Opgaver med det nuværende Mandskab; der maatte en ny Bevilling til. En kvindelig Betjent vilde kunne gøre meget godt; det var dog Menneskeskæbner, det drejede sig om.

M o u s t e n var i og for sig enig med Politimesteren, men synes at man allerede havde saa rigelig med Betjente, at der nok maatte kunne undværes et Par Stykker. I de Byer, som Aarhus kunde sammenlignes med, var Regelen vist 1 Betjent for hver 1000 Indbyggere, men her havde man 66 Betjente. Taleren havde tit tænkt paa, at Betjentene kunde have noget mere at bestille, men Byraadet havde jo ingen anden Indflydelse paa Politiets Ordning og Administration end at kunne nægte en ny Bevilling. Taleren kunde ikke faa Øje paa noget Valgflæsk i det foreliggende Budgetforslag. Det var blevet sagt, at Skatteprocenten vilde blive 12 eller mere; denne Paastand var imidlertid ikke blevet motiveret og vilde næppe slaa til. Tvært imod vilde Skatteprocenten efter al Sandsynlighed ikke stige, da det var en bekendt Sag, at mange havde tjent mere end forrige

Aar. Det var naturligvis Lønreformen, man sigtede til, men her maatte det erindres, at der manglede Oplysning fra de Herrer af Højre over, hvad en Arbejdsmand med Familie skulde have at leve af. De sidste Aars Budgetter havde holdt saa godt, at man endog de 3 sidste Aar havde haft 100000 Kr. mere end budgetteret. Det var rigtigt, at en Del Folk flyttede ud fra Kommunen, men der kom ogsaa nogle igen. Naar der taltes om den indirekte Beskatning, var det vist nødvendigt at tage baade Rente og Afdrag med, for at der overhovedet kunde blive noget til indirekte Beskatning. Hjælpekassens Bestyrelse havde søgt om yderlig 10000 Kr., men da en Del af Pengene skulde anvendes til Børn, der ellers absolut ikke kunde komme ud at rejse i Ferien, om en almindelig Tøjuddeling var der ikke Tale, saa var Tillæget i Virkeligheden kun 7500 Kr. Da den omtalte Assistent paa Skattekontoret blev ansat der, havde Skattekontoret en Assistent, som man havde ventet sig lidt mere af; man skulde derfor have en lidt ældre Mand, og det var blevet sagt til vedkommende ved Ansættelsen, at hans Løn skulde blive forhøjet, hvis man blev tilfreds med ham. Naar det ny Hospital blev taget i Brug, maatte man regne med en noget mindre Indtægt af selve Kommunehospital. Ved Marselisborg Hospital vilde der vel blive nogen Forandring i Anledning af Ansættelsen af 2 Overlæger, men der var næppe Anledning til af den Grund at opføre de vedkommende Poster anderledes paa Budgettet. Antagelig vilde man faa Tilskud til det paatænkte Tuberkulosehospital. Noget sikkert i denne Henseende kunde dog ikke siges, men baade Justitsministeren og Sundhedsstyrelsen havde stillet sig velvillig til Sagen. Skulde man faa Kommunehospital

Epidemibygninger anerkendt som Tuberkulose-hospital, vilde Sygehusudvalget komme med Forslag om at bygge en medicinsk Afdeling, og antagelig maatte man da ogsaa indrette en Dispenseringsanstalt muligvis ogsaa for Tilberedning af Medicin til de syge, som Kommunen leverede Medicin til. Forhaabentlig vilde man ogsaa faa ansat en Prosekteur, af hvis Løn Staten skulde udrede Hovedparten, Kommunen noget. Naar disse Foranstaltninger var gennemført, antagelig om 1½ à 2 Aar, vilde Aarhus Hospitalsvæsen efter Udvalgets Mening være paa Højde med det bedste her i Landet.

Christensen mente, at Budgettet var saa nøgternt, at der ikke kunde indvendes meget imod det. Hr. Mikael Johansen havde talt om, at Marselisborg var et godt Aktiv, og det var da ogsaa rigtigt, at Godset gav et pænt Overskud, men naar man erindrede, at dette navnlig fremkom ved de høje Grundpriser, som atter bevirkede højere Priser for Lejlighederne, vilde Taleren dog foretrække at skaffe Beløbet gennem en direkte Beskatning. Hr. Møller burde ved sin Omtale af Gasværket have nævnt, hvilke Overskud dette gav i tidligere Tid, nemlig fra Aarene 1902 til 1906/06 henholdsvis 135264 Kr., 141882 Kr., 179139 Kr. og 194027 Kr. Ved at drive Værket, saa det gav saa store Overskud, kunde man nok holde Skatteprocenten nede, men den Maade var Byraadets nuværende Flertal ikke Tilhænger af. Byens Institutioner maatte ikke give Underskud, men de maatte heller ikke give et saa stort Overskud, at der blev Tale om nogen egentlig indirekte Beskatning. Som Gasværket nu blev drevet, betalte det sig ordentligt, men Gassen var ikke noget Beskatningsobjekt. Det var blevet sagt, at hvis Højre

fik Flertal i Ligningskommissionen, vilde det ligne efter Loven. Taleren tvivlede ikke derom, da man havde Erfaring for, at enkelte Mænd af Højre i Ligningskommissionen havde gjort sig store Anstrengelser for, at selv Folk med 1200 Kr. i Indtægt skulde svare af 400 Kr. i Skat, hvor mange Børn de end havde. Der arbejdedes nu for at faa de fastlønnede Arbejderes Indtægter opgivet til sidste Øre. Dette skulde Taleren heller intet have imod, hvis Forholdet ikke var saaledes, at man maatte nøjes med, hvad de store Aktieselskabsdirektører og lignende vilde svare. Saaledes var Forholdet imidlertid, ellers flyttede de Herrer ud til Skattelyene. Ved Omtalen af de 27 Kr., man havde indgaaet paa at betale Kommunens Arbejdere i Løn om Ugen, havde Hr. Møller nævnet, at der blev arbejdet mindre godt. Taleren vilde dog gøre gældende, at naar en Mand skulde arbejde med en Skovl i indtil 10 Timer om Dagen, saa kunde han nok trænge til at rette Ryggen lidt. Den Slags skulde der nu altid lægges Mærke til, men Hr. Møller skulde selv prøve, hvad saadant Arbejde betød. I denne Forbindelse vilde Taleren erindre om, at der i Fjor var blevet slaaet paa, at Belysningsvæsenet havde for meget Mandskab. Udvalget var da blevet enig om, at kunde der spares noget, skulde det gøres, og der var blevet afskediget 3 Mand. Efter et halvt Aars Forløb havde man imidlertid maattet antage 3 Mand igen, idet Ledelsen havde erklæret, at de ikke kunde undværes. Til Arbejdsløn ved Gasproduktionen var der paa sidste Aars Budget blevet opført ca. 94000 Kr., medens der efter Regnskabet for 1911—12 paa denne Post var blevet anvendt ca. 65000 Kr. Forholdet var altsaa det, at man i den kortere Arbejdstid fik ud-

ført væsentlig det samme Arbejde. Før Lønreformen var man oppe paa 16—17000 Kr. til Lygte-tæending, men det viste sig nu efter Lønreformens Gennemførelse, at man kun brugte ca. 14000 Kr. i dette Øjemed. Hr. Møller havde ved Omtalen af Forslaget om et Reparationsværksted for Maa-lere slaaet paa, at man ikke maatte gaa de næ-ringsdrivende for nær. Forholdet var imidlertid nu, at Maalerne blev lavet i Stubbekøbing, og at de Penge, der anvendtes, saaledes gik ud af Byen. Hele Værkets Forretning med vedkommende Mand med Hensyn til Maalerne beroede paa et Tillids-forhold, og man var saa daarligt stillet, at man end ikke kunde overbevise sig om, hvorvidt Maa-lerne var justerede, saaledes som de burde. Dette uheldige Forhold vilde man faa rettet ved selv at foretage Reparationerne. Hr. Møller havde ment, at den aarlige Udgift til disse var 8000 Kr., men den var i Virkeligheden 11000 Kr. Foranstalt-ningen vilde altsaa blive en god Forretning for Kommunen. Angaaende Kultransportøren oplyste Taleren, at Direktøren fra først af vilde have opført 20000 Kr. til denne Anskaffelse, men senere var gaaet ned til 15000 Kr. Dette tydede ikke paa, at Direktørens Beregning var saa meget nøj-agtig. Det var imidlertid Talerens Overbevisning, at man ved selv at udføre Transportøren kunde faa denne for 12000 Kr. Sluttelig anbefalede Taleren Budgettet.

Niels Jensen bemærkede, at Hr. Møller havde sagt noget, der kunde tyde paa, at de kommunale Arbejdere skulde være dovne. Tale-ren saa dog saaledes paa dette Forhold, at Arbej-derne ikke nægtede at arbejde, men at det noget skortede paa Ledelse og Tilsyn. Var der ordent-lig Tilsyn, vilde Kommunen utvivlsomt faa mere

Arbejde udført. Taleren ønskede at henlede Politimesterens Opmærksomhed paa, at Transporten af Kød fra Slagtehuset ofte foregik, uden at Kødet var tildækket. Endvidere henstillede han til Brolægningsvæsenet at sørge for, at Brostenene ved Gadebrolægning blev lagt tættere sammen, da Fugerne mellem Stenene var altfor store til den stærke Kørsel. Den daarlige Brolægning havde en væsentlig Del af Skylden for Snavset paa Husfacaderne.

M a g n u s N i e l s e n kunde ikke hilse Budgetforslaget med Glæde. Hr. Simonsens Udtalelser om de store Resultater, der var opnaaet de sidste 4 Aar, og om, at Socialdemokraterne havde sat alle private Hensyn til Side og kun tænkt paa Kommunens Tarv, havde faaet Taleren til at smile. Han vilde dog trøste sig til, at Valget skulde vise, at Borgerne var blevet vaagne ved alle de Velsignelser, Byen havde faaet fra Socialdemokraternes Side i de sidste 4 Aar. Noget Fremskridt paa Brolægningsvæsenets Omraade var der ikke sket i disse Aar; skulde man søge efter, hvilken Tid der var blevet udrettet noget paa dette Omraade, maatte man gaa længere tilbage. Taleren takkede Hr. Niels Jensen for den gode Støtte, han havde givet Taleren med Hensyn til Kritikken over Brolægningen. Det var en Skandale, som de moderne Køretøjer tilsmudsede Husfacaderne, saa man maatte søge at skaffe Vejbaner, der kunde staa til Kørselen. Naar en Brolægning havde ligget nogle Aar, trængte den til Fornyelse. Herom var der imidlertid kun i ringe Grad Tale, ja Budgetudvalget havde endog været lige ved at nægte Brolægningsudvalget de 9000 Kr. til Fornyelse af Brolægningen fra Munkegade til Hospitalsgade, skønt Strækningen var i en yderlig slet Til-

stand og meget stærkt trafikeret. Taleren havde ved Forhandlingen meget skarpt maattet fastholde, at Beløbet blev opført. Af Forhøjelserne paa Bro-lægningsvæsenets senere Budgetter var den største Del gaaet til de store Udvidelser, til Lønforhøjelser og til de aarlige Ferier, som alle Arbejdere nu skulde have, til Vejmaterialier og Kørselsudgifter, som begge Dele var steget i Pris, men der var intet kommet Gader og Veje tilgode. Det var blevet nævnt, at der skulde sættes ny Gelændere paa Broen i Frederiksalles Forslaget herom stammede fra Skoleudvalget, der havde beklaget sig over de vanskelige Færdselsforhold over Broen Denne laa i det hele taget hen under ret uheldige Forhold, da man maatte afvente, hvorledes Bauegaardsforholdene blev ordnet, inden der kunde træffes en rationel Ordning. For Tiden havde man derfor ment at maatte indskrænke sig til at indsnævre Kørebanen noget, saaledes at Gangstierne kunde gøres bredere. Masser af Gader laa hen i Uføre, men Bro-lægningsudvalgets Ønsker blev stadig nægtet. Hvert Aar indløb der mangfoldige Klager saa fra et Sted saa fra et andet, saa Taleren vilde bebude det kommende Byraad, at der i Løbet af et Par Aar vilde blive stillet alvorlige Krav fra Bro-lægningsudvalget, navnlig med Hensyn til de Gader, hvori de afskærende Ledninger var blevet lagt f. Eks. Fiskergade og Mindegade. Taleren ønskede at vide, af hvilken Grund Beløbet, 6006 Kr., til Udvidelse af Nordre Kirkegaard var nedsat til 3000 Kr. De 6000 Kr., som skulde afholdes af Laan, var jo bevilget, saa Taleren forventede, at Beløbet var disponibelt. Hr. Mikael Johansens Omtale af den botaniske Have faldt ganske i Traad med, hvad Taleren havde udtalt om denne Sag i Efteraaret. Med et

Budget som det foreliggende maatte der kunne spares paa dette Punkt, og der burde allerede nu spares, da den paagældende Udgift ad Aare vilde kunne faa meget vidtrækkende Betydning. Det var aldeles ikke udelukket, at de forskellige Udvalg selv kunde klare det fornødne med Hensyn til deres Anlæg, og det vilde muligvis vække Mishag hos Publikum, at Pasningen af Kirkegaardene skulde ind under den botaniske Have. Kommunesocialismen, som Tanken bundede i, var Taleren en bestemt Modstander af, og han vilde paa sine Standsfællers Vegne protestere imod, at den blev praktiseret, idet han ikke kunde se anden Velsignelse ved den, end at den gik ud paa at afvæbne den Stand, der var og blev Kærnen i Købstæderne. Taleren vilde derfor ikke gaa med til nogen Bevilling til Haven, ud over hvad den almindelige Drift kostede for Tiden. Taleren havde bemærket, at den tidligere Udgift paa 6—700 Kr. ved Riis Skov nu skulde blive til en Indtægt paa godt 1000 Kr. Han vilde imidlertid haabe, at Indvindingen af disse ca. 1600 Kr. ikke skulde gaa ud over de gamle, smukke Træer i Skoven. Disse Træer var der ingen Anledning til at fælde, de burde have Lov til at staa, til de faldt af sig selv. De Penge, der blev indvundet ved Riis Skov, burde anvendes til en bedre Vedligeholdelse og Renholdelse, saaledes at Skoven kunde blive det, den burde være, nemlig en Lystskov, som man kunde glæde sig over.

Formanden oplyste med Hensyn til Udgiften til Udvidelse af Nordre Kirkegaard, at efter Stadsgartnerens Opgivende vilde de 3000 Kr. blive anvendt i indeværende Regnskabsaar, saaledes at de 3000 Kr. paa det foreliggende Budget altsaa var Resten af Bevillingen. Han oplyste endvidere,

at den forøgede Indtægt af Riis Skov væsentlig vilde indkomme ved Besparelser paa Arbejdskraften og ved, at der i Stedet for Skovfogeden blev ansat en Arbejder. Der var absolut ikke Tale om at fælde noget af de gamle Træer, kun om en noget stærkere Udluftning, som var beregnet at indbringe ca. 500 Kr. mere end sædvanlig.

N. J o h. L a u r s e n bemærkede, at Forskønnelsesudvalgets Budget udviste en Besparelse paa 6000 Kr., men at Besparelsen kun var tilsyneladende, idet Posten for Understøttelse af Musik og Folkeskuespil, som tidligere sorterede under Udvalget, nu var udgaaet. I Virkeligheden var der altsaa en lille Stigning paa 1000 Kr. paa Forskønnelsesudvalgets Budget. Taleren bemærkede dernæst, at man af Budgettet kun fik grumme lidt at vide om Udgiften ved de gennem en Aarrække foretagne Opmaalinger, Reparationer og Udhugninger, eller hvad det nu var, ved Domkirken. Dette var vist en ret kostbar Foranstaltning, og skønt Taleren nok vidste, at den havde et godt Formaal i historisk Henseende, vilde han dog gerne tage Ordet for, at man kunde komme til Ende med Arbejdet, som til Tider kunde være ret generende. I denne Forbindelse vilde han endvidere gerne henstille til Kirkeinspektionen, om der ikke kunde gøres noget for at forebygge den Træk, der var i Domkirken, og som var til ikke ringe Ulempe navnlig for ældre Folk. Efter Flertallets Ordførers Omtale af Budgettet skulde man tro, at Kommunen i de sidste 4 Aar havde kørt med Overskud. Taleren gik dog ud fra, at det ikke var Hr. Simonsens Mening at paastaa dette, men Hr. Simonsens Udtalelser kunde tydes saaledes, at der ligefrem havde været en Slags Velstand i Kommunekassen, hvad vist alle vidste,

der ikke havde været, naar man erindrede sig, at man nu maatte have Indenrigsministeriets Tilladelse til den paakrævede Skatteudskrivning. Naar Forøgelsen af Kassebeholdningen betød mindre end den forøgede Skatteudskrivning, var det ikke værd at tale om Velstand. Desuden kunde man heller ikke ret vel se bort fra, at Kommunen i 1909 havde faaet et Laan paa $6\frac{1}{2}$ Million Kroner. Af dette Laan var nu en betydelig Del brugt, saa der var foregaaet en ret stor Kapitalanbringelse i de 4 Aar. Det skulde indrømmes, at man ikke kunde maale Tilstanden efter Kapitalanbringelsen, idet denne kunde være god og forsvarlig. Ej heller kunde det altid forlanges, at en Kommune skulde anbringe sine Laanemidler rentabelt, men det var maaske dog et Spørgsmaal, om man ikke var gaaet lidt raskere frem, end man magtede, og om der ikke burde tages Reb i Sejlene, f. Eks. var det vist ikke helt nødvendigt at lægge Glas-tag over Skolegaardene. Der var næppe noget at sige til, at Gælden voksede med Byens Udvikling, idet man havde Lov til at haabe, at Bærekraften ogsaa vilde øges, men Skatten var dog nok vokset stærkere end Folketallet og Kapitalforbruget mere, end Udvidelsen svarede til. I det private Liv var der noget der hed at stevne efter Evne; det samme kunde nok passe for baade Stat og Kommune. Det vilde næppe blive let for Aarhus Kommune, hvis den inden ret længe atter skulde ud til Pengemarkedet, og man vilde i saa Fald faa andet at høre, end behageligt var. Derfor skulde man holde til Raade med Laanemidlerne. Taleren havde lagt Mærke til, at der paa Ønskeseddelen var opført 85000 Kr. til et Krematorium. Dette hørte vist til det, der kunde spares. I og for sig troede han ikke,

det var Meningen at bruge Pengene i dette Øjemed, men man kunde saa lige saa godt erkende dette og lade Sagen hvile til bedre Tider. Til Hr. Simonsens Bemærkning om, at hvert Aars Overskud kunde komme det følgende Aar tilgode, skulde Taleren føje, at dette selvfølgelig var den rimeligste Ordning, men at dette Spørgsmaal dog vist laa noget ude i Fremtiden. I det hele taget behøvede Byraadet vist ikke at bekymre sig om, hvorledes Kommunens Overskud skulde anvendes. Det var blevet sagt, at den høje Skatteprocent skyldtes Fortidens Letsindighed. Dette var næppe ganske rigtigt, idet der var mange Aarsager til den høje Skatteprocent. I de sidste 30 Aar havde Skatteprocenten været i jævn og solid Stigning. I 1882 var den knap 5, men var med smaa Skridt steget til $11\frac{3}{10}$, og der var ingen Tvivl om, at denne Avance ogsaa kunde ventes i de kommende Aar. Aarsagerne hertil maatte mest søges i den almindelige Lovgivning og i hele Udviklingen samt i Kravet om, at naar det offentlige skulde betale, skulde alt være crème de la crème. Til sidst vilde dette komme til at svie. Det var rigtigt at sørge for de smaa og trængende, men det triste var, at Næringslivet laa saaledes, at saa store Flokke blev nødt til at ty til Samfundet for at faa det nødvendige. Og det maatte erindres, at samtidig med, at Udgifterne til Hjælpekasse, Arbejdsløshedskasser og Alderdomsunderstøttelse steg, saa steg ogsaa Udgiften til Fattigvæsenet. Det var vanskeligt for dem, der skulde kæmpe sig frem fra Dag til Dag, at finde det fornødne, og derfor maatte mange søge til det offentlige, men netop dette var det, der var det triste. Til Politimesterens Tale om Prostitutionen og til Dels Medicinalvæsenet, hvoraf jo en Side ogsaa berørte Prostitutionen,

vilde Taleren sige, at der taltes altid om at redde Kvinderne, men at det vist heller ikke vilde være af Vejen at have sin Opmærksomhed henvendt paa dem, der fristede de unge Piger ind paa den gale Vej. Skylden laa vist meget ofte hos de drevne Folk, Banditter, som Politimesteren havde udtrykt sig, der fristede de unge Piger. At Budgettet viste en meget solid Stigning paa alle Punkter, var en Kendsgerning, og Skatteprocenten skulde sikkert nok følge med. Vilde man hindre, at den blev alt for stor, maatte Ligningskommissionen vist have sin Opmærksomhed henvendt paa baade de middel og de smaa Indtægter. Denne Bevægelse indeholdt imidlertid den gode Side, at den maaske kunde vække den Side til Eftertanke. Muligvis laa der saaledes lidt Helsebod i hele Forholdet.

Carl Laursen forekom det, at alle Udvalg maatte spare, hvor det kunde lade sig gøre. Maaske syntes det i deene Forbindelse lidt underligt at mene, at der ogsaa kunde spares paa Udgiften til Alderdomsunderstøttelsen, som jo maatte stige, efterhaanden som der kom flere til, og som Huslejen og Fødemidlerne steg i Pris, men Taleren vilde dog henlede Opmærksomheden paa Alderdomsunderstøttelsens Konto for Fødevarer, hvor han troede, der kunde spares en Del, idet der udelukkende blev brugt Smør paa De gamles Hjem. Efter den almindelige Mening kunde Margarine nok erstatte Smør i hvert Fald delvis, og Taleren havde da ogsaa arbejdet for at faa Margarine indført administrativt, men dertil havde hans Kollegaer i Udvalget ikke villet være med. Paa alle andre Alderdomshjem brugtes der Margarine, i Vejle og Kolding kun delvis, men i København udelukkende, ogsaa paa Sygeafdelingen. Taleren skulde derfor foreslaa at indføre delvis

Brug af Margarine paa De gamles Hjem, f. Eks. at bruge Margarine til Smørrebrød med Paalæg. Dette vilde give en aarlig Besparelse paa 1445 Kr. Skulde man gaa over til udelukkende at bruge Margarine, hvad jo. meget vel kunde lade sig gøre, vilde der efter Dagens Pris kunne spares 3658 Kr. om Aaret. Skønt Posten for Refusion fra Havnekassen til Politiopsyn ved Havnen i Fjor blev forhøjet til 8000 Kr., for at man kunde faa et mere effektivt Tilsyn, indløb der stadig Klager. Havneudvalget overvejede nu en anden Ordning, hvorved Posten kunde nedsættes til 4—5000 Kr.

Olesen havde ikke ventet, at Hr. Carl Laursen vilde have fremdraget Spørgsmaalet om Smørret til De gamles Hjem, idet han troede, det var en stiltiende Overenskomst i Udvalget, at Afgørelsen af dette Spørgsmaal skulde vente, til man fik et nyt Byraad. Naar Fru Dagmar Petersen og Taleren ikke havde villet være med til at indføre Margarine, laa det i, at det altid var slemt at gøre et Tilbageskridt. Da Hr. Carl Laursen imidlertid nu havde fremdraget Spørgsmaalet, skulde Taleren blot gøre opmærksom paa, at det ikke var det nuværende, men et tidligere, antisocialistisk Byraad, der havde bestemt, at der skulde bruges Smør paa De gamles Hjem. Nu at gaa over til helt eller delvis at bruge Margarine vilde skabe en Uro, som man ikke kunde være tjent med. Iøvrigt var det vel et Spørgsmaal, om der ikke var mere Forslag i Smør end i Margarine. For Resten troede Taleren det mest heldig at lade det ny Byraad afgøre Sagen, for sit Vedkommende vilde han nødig gaa med til et Tilbageskridt. Det foreslaaede Tilskud til Hjælpekassen var absolut ikke for stort; paa dette Omraade kunde man ikke let bevilge for mange Penge, da man

hellere maatte støtte de trængende fra Hjælpekassen end faa dem over paa Fattigvæsenet. For Kommunen vilde det sidste absolut blive det dyreste. Hr. Møllers Udtalelse om, at Hjælpekassen nok kunde nøjes med 15000 Kr. mindre, kunde Taleren ikke forstaa. Hr. Møller havde jo selv været Medlem af Fattigudvalget, men holdt vist ikke af at være der og forlod det iøvrigt ogsaa ved første Lejlighed, for der var jo intet at spare der; men Hr. Møller maatte dog have opdaget, at Fattigudvalget altid bestræbte sig for at drive Folk, der første Gang søgte Hjælp, fra sig og over til Hjælpekassen. Under sine Bestræbelser for at holde Folk fri af Fattigvæsenet, fik Udvalget imidlertid ikke sjældent den Besked fra Hjælpekassen, at den ingen Penge havde, og saa maatte Fattigvæsenet naturligvis tage Affære. At saa mange søgte den offentlige Hjælp, laa i den sørgelige Samfundsordning og i, at en stor Del af Arbejdet, navnlig ved Landbruget blev Sæsonarbejde. Naar de unge Mennesker paa Landet saa ingen Jord kunde faa, søgte de ind til Byerne, hvor de mente at kunne tjene mere, men uden at tænke paa, at der var Tusinder af Hænder, naar noget var ledigt. Af disse Grunde vilde Budgetterne for Fattigvæsen, Hjælpekasse, Arbejdsløshedskasse og Aldomsunderstøttelse altid vise Tendens til Stigning. Dertil hjalp ogsaa Lovgivningen, der stadig manglede Anvisning paa, hvorfra Pengene skulde tages, fordi disse skulde bruges til noget uproduktivt og ødelæggende. I Esbjerg, hvor der fandtes et antisocialistisk Byraadsflertal, var der bevilget 40000 Kr. til Hjælpekassen, uagtet denne By kun havde en Trediedel af Aarhus' Indbyggerantal. Det var rigtigt, at Kontoen for Alderdomsunderstøttelse var steget med 26000

Kr. Aarsagerne hertil maatte søges i den store Tilgang fra Landet, den dyrere Husleje og Fødevarernes Prisstigning. For Tiden fik 16—1700 Hovedpersoner Alderdomsunderstøttelse. Naar Hr. Mikael Johansen havde ment, at Fattigvæsenets Budget var lagt 9000 Kr. for højt med Hensyn til Refusion fra andre Kommuner, kunde Taleren trøste Hr. Johansen med, at Budgettet var lagt paa sædvanemæssig Maade paa Grundlag af de fem sidste Aars Regnskaber, og at det var efter Fattiginspektørens Forslag, at den paagældende Post var blevet forhøjet med 9000 Kr. Taleren kunde ganske slutte sig til Hr. Magnus Nielsens Ønske om at bevare de smukke gamle Træer i Riis Skov. Sluttelig udtalte han Ønsket om, at der altid maatte sidde et humant Flertal i Aarhus Byraad, et Flertal med et varmt Hjerte for de syge, de gamle og for dem, der havde lidt Haveri eller var blevet opslidt i Livet.

Simonsen bemærkede, at der af de konservative Talere var sagt meget, der fristede til Imødegaaelse, men at han, da Udtalelserne fra den Side bar Præget af at være Valgagitation, dog ikke skulde komme meget ind paa dem, fordi Byraadet ikke var Stedet til at drive Valgagitation. Dertil egnede offentlige Møder sig bedre. Iøvrigt var de Herrers Udtalelser ganske forvirrede. Man bebrejdede Flertallet, at det havde sat for store Udgifter op, men samtidig sagde man, at Budgettet var et Valgbudget, der havde til Hensigt at gøre Skatteprocenten saa lille som mulig. Dette var selvfølgelig meningsløst. Havde Flertallet ønsket at sætte et Valgbudget op, kunde det have gaaet ganske anderledes frem, og dersom det havde haft den ringeste Følelse af, at dets Flertal var til Ende, kunde det have holdt Skatte-

procenten nede og spist Formuen op, ganske som Højre havde gjort, da det lavede kunstige Budgetter. Dette var imidlertid ikke sket, og enhver indsigtfuld Mand maatte da ogsaa indrømme, at det socialdemokratiske Styre havde været præget af, at dets Magt var erobret for stedse. Det var rigtigt, at Skatteprocenten var steget, men Taleren dristede sig dog til at paastaa, at de, der havde valgt Flertallet for 4 Aar siden, ikke havde gjort dette, for at Skatteprocenten skulde falde, men for at de humane Krav kunde blive fremmet. At Højre havde mistet Magten, skyldtes sikkert navnlig dets Stilling til de humane Krav. Under Højres Regimente havde dets Ordfører i sin Tid udtalt, at han ikke vilde være med til at bevilge Tilskud til De fri Fattigkasser, fordi dette vilde være at snyde Fattigvæsenet. Den Slags Udtalelser glemtes ikke, men de virkede som Agitation for Socialdemokratiet. Taleren vilde ønske, at Hr. Møllers Udtalelse om Lønreformen var blevet stenograferet, saa den kunde slaas op paa Gadehjørnerne; thi den Udtalelse vilde Socialdemokratiet høste mange Stemmer ved. Hr. Møller havde sagt, at Lønreformen kunde have været sparet. Dette ønskede dog hverken Arbejderne eller de næringsdrivende, som meget vel indsaa, at de Penge, som Arbejderne tjente, kom Næringslivet til gode og ikke blev givet ud i Spillebanken i Nizza. Det var navnlig Smaafolk, der mærkede Skatteprocentens Stigning. Før 1903 gik Skatteprocenten, som da var 7, for de store Indtægter i Virkeligheden op til 14, fordi man lignede saaledes, at den Mand, der have 40000 Kr. i Indtægt, kom til at betale af 80000 Kr. Uagtet Skatteprocenten nu var $11\frac{3}{10}$, betalte de velhavende derfor ikke engang saa meget som tidligere,

men baade før og nu unddrog de sig Skatten ved at flytte ud af Byen. Det var altsaa ikke Socialdemokraterne, der med en høj Skatteprocent jog de rige ud af Byen. Taleren havde i Aftes været til Stede ved et Højremøde, hvor en kendt Højremand, der var Medlem af Ligningskommissionen, havde udtalt, at de rige ikke flyttede bort paa Grund af den høje Skatteprocent, men fordi de vilde demonstrere mod den Maade, hvorpaa Socialdemokraterne gav Pengene ud. De rige rejste altsaa bort, fordi de ikke vilde taale, at de fattige fik Mad. Hr. Møllers Paastand om, at Lønreformen medførte en Udgift paa over 88000 Kr, passede aldeles ikke. Den Udregning, hvorpaa denne Paastand hvilede, skyldtes de gamle, forbenede Embedsmænd, som man vidste, hvor man havde, og som Højre kunde regne sikkert med. Den nedsatte Arbejdstid mærkedes slet ikke paa Budgettet, fordi der blev udrettet lige saa meget i den kortere som i den lange Arbejdstid. Og forøvrigt kunde Kommunen slet ikke være bekendt at byde en Mand mindre end 1300 Kr. om Aaret. At Socialdemokraterne havde benyttet deres Magt til at indføre 8 Timers Dagen, var kun hvad man kunde vide, naar man erindrede sig, at de havde demonstreret for denne Arbejdstid i 20 Aar. Vel var Købet af Marselisborg en udmærket Forretning, men det sagdes dog, at der maatte lægges stort Pres paa Byraadet fra Ingerslevs Side for at faa Handelen i Orden. Hvis Flertallet havde samme Syn paa Forholdene her i Byen som Politimesteren, vilde det ikke tage i Betænkning at bevilge Midlerne til Sundhedsbetjenten og den kvindelig Betjent, men det havde Flertallet ikke. Den Smule Indflydelse, Byraadet havde paa Politiet, maatte hævdes, og den bestod jo ikke i meget

andet end at bevilge Pengene. Hvis Flertallet kunde forstaa, at en kvindelig Betjent kunde have nogen Indflydelse paa Prostitutionen, vilde det gerne gaa med til at bevilge de fornødne Midler, men det delte ikke Politimesterens Opfattelse om denne Sag. At oprette et nyt Embede for en kvindelig Betjent for at hæmme Prostitutionen, vilde være ganske omsonst. Prostitutionen var en Skygge, der ikke lod sig skille fra den nuværende Samfundsordning. En kvindelig Betjent kunde maaske tvinge Prostitutionen om i Sidegaderne, men naar »Kvindehjælpen« ikke kunde dæmme op for Prostitutionen, kunde en kvindelig Betjent heller ikke. Havde man ikke anden Prostitution end den, der fremkom ved, at de unge letsindige Piger gik paa Gaderne og viftede med Bændlerne, kunde det endda gaa an; men den Prostitution, der fremkom ved, at Levemændene viftede med 50 Krone Sedlerne var langt værre. Den maatte Samfundsordningen bære Skylden for, og den slap man ikke for, før Retten til Arbejde blev anerkendt. Til en ny Sundhedsbetjent kunde der vel nok skaffes Arbejde, men dette kunde ogsaa nok udføres af den nuværende Styrke. Naar Betjentene kunde have Tid til at gaa og kede sig paa Gaderne, saa de blev helt melankolske derved, var det unødvendigt at ansætte en ny Sundhedsbetjent. Til at kontrollere Bygningsvæsenet havde man Bygningsinspektøren og et Par Assistentter, det maatte være nok. Hr. Magnus Nielsen havde været inde paa at omtale, hvad der var sket i Budgetudvalget. Det forholdt sig imidlertid slet ikke, som Hr. Nielsen syntes at mene, for hvad skulde have forhindret Flertallet i at nægte en Bevilling, naar det ønskede det. Broregningsudvalget var kun blevet tilkaldt, for at man kunde

erfare, hvad det egentlig vilde, og da man fik det at vide, gik man med. Naar der var foreslaaet 50000 Kr. til ny Brolægningssarbejder og 100000 Kr. til Hovedreparationer, maatte det være tilstrækkeligt for en By som Aarhus. Det forbavse Taleren at høre Hr. Magnus Nielsen hævde, at de 100000 Kr. gik til Arbejdernes Ferier og Lønforhøjelser. Taleren kunde kun opfatte dette som en mild Overdrivelse af Hr. Magnus Nielsen. Det skulde glæde Taleren, om Hr. N. Joh. Laurson kunde skaffe Klarhed med Hensyn til Opmaalingerne i Domkirken. Taleren havde forsøgt derpaa i Budgetudvalget, uden at det var lykkedes. Der sagdes, at det, der skete, skulde koste en 4000 Kr. aarlig. Dette var vel nok overdrevent, men et Tusinde Kroner gik jo nok med. Iøvrigt stod man ganske magtesløs overfor de kirkelige Budgetter. Borgerne blev brandskattede til Kirkerne, og der gik store Beløb i Præsternes Lommer, fra 7—20000 Kr. til hver. Før Socialdemokraterne kom til Magten i 1909, havde man laant 2 Millioner paa Veksler. Kommunen var altsaa under Højres Styre blevet en stor Vekselrytter. Disse 2 Millioner var blevet betalt af det 6½ Millioners Laan af 1909, og dog var der endnu saa meget tilbage af dette Laan, at der end ikke var brugt 1 Million Kr. hver Aar til ny Arbejder. Taleren kunde godt forstaa, at de konservative saa mørkt paa Tilstanden, for den kapitalistiske Samfundsordning, som de jo var Tilhængere af, laa i de sidste Krampetrækninger. Kun en radikal Forandring kunde hjælpe paa de nuværende elendige Tilstande.

Møller var ked af, at de Herrer Samuelsen og Christensen ikke vilde gaa med til at ansætte Kulprisen højere, da de Herrer dog vist inderst

inde var klar over, at man vilde komme til at betale mere end den opførte Pris. At de kommunale Arbejderes Løn efter Lønoverenskomsten var 25% højere her end andet Steds, var oplyst gennem paalidelige Tal. Naar der var blevet 5 Lygtetændere mindre, fordi der var anskaffet Automattændere, var det ikke saa underligt, at Udgiften til Lyntetænderne var gaaet ned. Taleren fastholdt sin Paastand om, at Udgiften til Reparationer af Maalere gennemsnitlig de sidste 5 Aar havde været 7000 Kr. aarlig og ikke 11000 som paastaaet fra anden Side. Den samlede Reparationsudgift i disse 5 Aar havde nemlig været 39600 Kr., men da Udgiften ved Omforandringen fra Kubikfod til Kubikmeter var indbefattet i dette Beløb, kunde de egentlige Reparationsudgifter absolut ikke sættes højere end til 7000 Kr. aarlig. At Gasværkets Overskud havde været større i 1901—02 end nu, var en simpel Følge af, at der den Gang ikke var saa meget at forrente og heller ikke var saa stor Arbejdsløn som nu. Taleren havde selv prøvet at arbejde med Skovl i 10 Timer om Dagen og kunde forsikre, at det var slet ikke saa farligt. Taleren troede ikke, Hr. Moustén havde Ret i, at Skatteevnen var steget. Hr. Olesen havde derimod fuldstændig Ret i, at de store Daglønne fristed Folk fra Landet til at strømme til Byerne, men Hr. Olesen havde næppe Ret i, at Staten gav sine Penge ud til unyttige og ødelæggende Formaal. Naar Hr. Simonsen havde hævet, at Højre øvede Valgagitation her ved Budgetbehandlingen, vilde Taleren gerne have at vide, hvad det var, Hr. Simonsen var kommet med i sin Indledningstale. Den af Embedsmændene beregnede Udgift ved Lønreformen, 88900 Kr., skulde nok holde Stik. Hverken da Beregningen frenkam

eller nu, havde de Herrer fra den anden Side kunnet modbevise den.

M i k a e l J o h a n s e n ansaa det for mere samfundsmæssig rigtigt at bevilge Penge til de nødvendige Brolægningsarbejder, saaledes at man kunde give Folk Arbejde, end at forsørge Folk ved offentlig Understøttelse. Byraadets Højremedlemmer var lige saa humane som dets øvrige Medlemmer, men de drev ikke Agitation med deres Humanitet. Naar man kunde bruge 100000 Kr. i Mølleengen til noget, der skulde være en Vej om 40—50 Aar, kunde man ogsaa bevilge de nødvendige Brolægningsudgifter. Ikke alene velhavende Folk, men ogsaa mange Arbejdere flyttede ud fra Byen paa Grund af Utilfredshed med den høje Skatteprocent. Hr. Moustén maatte vist hellere spørge Hr. Jakob Jensen end Højre, hvor meget en Mand skulde have at leve af. Grunden til, at saa mange flyttede fra Landet og ind til Aarhus, maatte søges i, at man her var overhuman og til humane Formaal gav mere end næsten alle andre Kommuner. Hvis Aarhus var en rig Kommune, sagde det ikke saa meget, men dette var jo langt fra Tilfældet, og man maatte erindre, at det var Skatteydernes Penge, man flottede sig med. Hr. Simonsen havde ikke Ret i, at Højre var Flertal i Byrådet i 1909. Taleren beklagede meget, at man ikke kunde faa den mellemkommunale Beskatning gennemført; forøvrigt havde han ikke hørt nogen af vore Rigsdagsmænd hæve deres Røst til Fordel for den. Købet af Marseborg skyldtes i første Række Overretssagfører Kier. Det var rigtigt, at Handelen nær var mislykkedes, men Kier opdagede dette og fik Sagen i Orden. Hvis Socialdemokraterne ikke havde været bange for en stærk Forhøjelse af Skatte-

procenten, vilde Brolægningsudvalgets Budget ikke være blevet saa stærkt barberet, og man vilde ikke have opført saa mange Indtægter, som ikke vilde indgaa.

Politi m e s t e r e n havde med Interesse hørt Hr. Simonsen udvikle sit Politisystem, men troede dog, Hr. Simonsen snarest mulig vilde søge bort fra dette System, hvis han selv kom til at staa i Spidsen for det. Efter Hr. Simonsens System skulde der jo 2 Betjente til at passe paa hver enkelt Betjent, foruden at hele Styrken vilde komme til at bestaa af Sundhedsbetjente. Det forundrede iøvrigt Taleren, at Hr. Simonsen gik stik imod den Udviklingsregel, Herbert Spencer havde opstillet, nemlig at jo større en Virksomhed var, jo mere maatte den specialiseres. Denne Regel gjaldt selvfølgelig ogsaa for Politiets Vedkommende. Efterhaanden som Udviklingen skred frem, skabtes der flere og flere Specialer, der hver for sig krævede deres Folks fulde Arbejdskraft. Prostitutionen var saa stort et Spørgsmaal, at Taleren ikke skulde komme ind paa det her. Han skulde indrømme, at Sult og Nød spillede en Rolle i Prostitutionsspørgsmaalet, men mange andre Forhold greb ogsaa ind. Det var en stor Overdrivelse, hvis Hr. Simonsen vilde give det Udseende af, at Taleren skulde have sagt, at Prostitutionen her i Byen vilde ophøre, dersom der blev ansat en kvindelig Betjent. Taleren havde kun paastaet, at en kvindelig Betjent kunde hæmme Tilgangen til Prostitutionen, og den Paa-stand maatte han fastholde.

J. C. P e d e r s e n vilde understrege, at der under Forslaget om de 3000 Kr. til et Reparationsværksted paa Belysningsvæsenet skjulte sig en god Portion Kommunesocialisme. Dette Sy-

stems Indførelse maatte Taleren dog tage bestemt Afstand fra. Kommunesocialismen havde den Virkning, at den borttog Skatteevnen hos den Klasse Borgere, der til syvende og sidst skulde bære Byrderne. Det var rigtigt, at de Handlende ved Lønoverenskomsten fik højere Fortjeneste, men dette Argument til Grund for Lønoverenskomsten stemmede ikke ganske med, at man arbejdede hen til at svække de samme Næringsdrivende paa andre Omraader. Det var ganske vist kedeligt, at Maalerreparationerne ikke blev udført her i Byen; det var imidlertid ikke dette Forhold, men selve Systemets Indførelse, der var det afgørende. Det var blevet sagt, og det var en Kendsgerning, at de mere velhavende Borgere flyttede ud for at spare Skat, men derved blev det i endnu højere Grad Middelstanden, der kom til at bære Byrderne, idet man skulde højt op med en Arbejders Skat, inden han kom til at betale mere i Skat, end han nød i Goder. En Mand med hen imod 3000 Kr. i Indtægt og 3—4 skattepligtige Børn kostede Kommunen mere end de ca. 150 Kr., han betalte i Skat. I Virkeligheden kom en ganske lille Del af Skatteyderne til at bære hele Byrden. Denne Udvikling var meget betænkelig og vilde inden ret længe svække denne lille Dels Skatteevne i betydelig Grad. Det var rigtigt, at det var et tidligere Alderdomsudvalg, som havde bestemt, at der kun skulde bruges Smør paa De gamles Hjem. Denne Beslutning skyldtes imidlertid, at Margarine den Gang var et langt ringere Produkt end nu. Nu vilde det være fuldt forsvarligt at bruge Margarine. Taleren kunde ikke se andet, end at Budgettet var et Valgbudget for Flertallet. Hvis Budgettet skulde kaldes nøgternt, maatte det sættes langt højere op. Naar Kul i Øjeblikket

kostede 20 Kr. pr. Ton, var der ingen Fornuft i at opføre Prisen paa Budgettet til kun 18½ Kr. Hr. Magnus Nielsen havde godtgjort, at der var strøget saa meget paa Brolægningsudvalgets Budget, at dette var blevet reduceret til det mindst mulige. Taleren skulde ganske slutte sig hertil og ligeledes til Paastanden om, at mange Gader var i en meget daarlig Tilstand. Naar man ikke vilde opføre et ordentlig Beløb til Brolægningen, skyldtes det Ængstelse for, at Skatteprocenten skulde komme alt for højt op. Det var meget beklageligt, at Flertallet ikke kunde gaa med til Politimesterens Forslag om Ansættelse af en Sundhedsbetjent og en kvindelig Betjent, da man aldeles sikkert trængte stærkt til dem begge. Sundhedskommissionen følte ofte Savnet af at have for lidt Sundhedspoliti til at kontrollere, om Kommissionens Paalæg vikelig blev udført, og gennem Værgeraadene havde man sørgelig Erfaring for, hvor nødvendig en kvindelig Betjent var; thi paa dette Omraade gjaldt det mere end paa alle andre, at det var lettere at forebygge end at oprejse. Angaaende Hr. Simonsens Tale om Fortidens Letsindighed og hans Beskyldning mod de tidligere Byraad for at have spist Formuen op skulde Taleren henvise til Hr. Mikael Johansens Paavisning af, hvor udmærket Højres Styre havde været. I denne Forbindelse maatte man desuden huske paa, at der i 1909 blev vedtaget en Lov om Lønforbedring for Lærerne med tilbagevirkende Kraft, og at denne Foranstaltning kostede Kommunen henimod 50000 Kr. Endvidere maatte det erindres, at Tilskudet til Landsudstillingen blev større end paaregnet. Men selv om der var opsamlet et Underskud paa 100000 Kr., vilde Skattepro-

centen derved dog kun været steget til 9, medens den nu var oppe paa 12.

N. J o h. L a u r s e n anbefalede Hr. Carl Laur-sens Forslag om delvis at bruge Margarine paa De gamles Hjem. Taleren tænkte sig, at alle By-raadets Medlemmer delvis spiste Margarine, og hvad der var godt nok til dem, maatte ogsaa være godt nok til de alderdomsunderstøttede. At man nu var kommet ind paa Militærspørgsmaalet og Præsternes Løn, opfattede Taleren som et Be-vis paa, at man nu var ved Bunden. Til Hr. Si-monsen skulde Taleren bemærke, at Prostitutionen bundede dybere end i Samfundsordningen og i Sult, og at den ganske sikkert vilde flytte med ind i den socialistiske Samfundsordning, hvis denne nogen Sinde kom. At sætte Præsternes Løn fra 7000—20000 Kr. var ikke helt rigtigt. Begyndelseslønnen var 1500 Kr., og 20000 Kr. naaede vist ikke til-nærmelsesvis de, der havde mest. Den Maade at omgaas Tal paa, der var lette at kontrollere, vakte ens Mistanke om de Tal, der ikke kunde kontrolleres. Kommunens Status var ikke god. Maaske var Borgernes aarlige Fortjeneste god, derom skulde Taleren ikke dømme, men skulde deres Aktiver og Passiver gøres op, vilde det vist ikke komme til at se godt ud for mange af dem.

S a m u e l s e n fandt det morsomt, at det lille Forslag om at bevilge 3000 Kr. til et Reparations-værksted for Gasmaalere kunde skræmme hele Højre op, da den paatænkte Foranstaltning allerede var indført paa Vandværket, hvor Hr. Mikael Jo-hansen var Formand. Det vilde være ganske uforsvarligt at opføre en højere Kulpris, de 18½ Kr. skulde nok holde. Det Regnestykke, hvorpaa Hr. Møller begrundede Paastanden om, at Lønreformen kostede Kommunen 88900 Kr., var kunstigt op-

stillet. Forhaabentlig vilde de private Arbejdsgivere tage Lære af Kommunen og ligesom den indføre en kortere Arbejdstid. Taleren saa ikke Grunden til, at Hr. Møller ikke havde taget Embedsmændene med, naar han kaldte de kommunale Arbejdere for Driverter.

F o r m a n d e n bemærkede, at Hr. Møller ikke havde brugt Betegnelsen Driverter om de kommunale Arbejdere.

C h r i s t e n s e n henviste overfor Hr. Møller til, at der ogsaa maatte regnes med Mandskab til at passe Automattænderne. Forslaget om Bevilgning af 3000 Kr. til et Reparationsværksted var saa lille og naturlig en Sag, at den ikke var værd at tale om. Taleren delte ikke ganske Hr. Simonsens Opfattelse med Hensyn til Prostitutionen og kunde godt tænke sig det heldigt at prøve, hvilken Virkning Ansættelse af en kvindelig Betjent vilde faa. Men Politimesteren maatte dog vist nok kunne undvære en Betjent, hvis han kunde faa en kvindelig i Stedet. De fleste Mennesker maatte nøjes med Margarine i Stedet for Smør, saa det var nok værd at overveje, om der ikke kunde bruges Margarine paa De gamles Hjem.

S i m o n s e n maatte fastholde, at den konservative Sammenslutning havde været dominerende i Byraadet indtil Valget 1909. I Budgetudvalget havde Socialdemokraterne før dette Tidspunkt været i Mindretal, og i Byraadet kunde de stille Forslag saa meget de lystede, de fik dem altid forkastede med 10 Stemmer mod 10. Taleren troede vedblivende ikke, at Skatteprocenten vilde stige; Næringslivet var i Opkomst, og de skærpede Ligningsregler vilde bidrage meget til, at de rigtige Indtægter kom frem. Det skulde derfor ikke forbyse Taleren, om der til 2. Behandling vilde fore-

ligge Forslag om at opkræve et lille 100000 Kr. mindre i Skat.

M i k a e l J o h a n s e n ønskede at vide, hvem Hr. Niels Jensen tænkte paa med Udtalelsen om, at Arbejdsledelsen ikke passede sine Ting.

M ø l l e r bemærkede, at Hr. Samuelson omgikkes lidt letsindig med Sandheden, naar han paastod, at Taleren skulde have kaldt de kommunale Arbejdere for Driverter.

F o r m a n d e n oplyste, at der paa indeværende Aars Budget var opført 3000 Kr. til Opmaaling og Tegning af Domkirken, og at de paagældende Arbejder vist var ved at afsluttes.

Forslaget overgik til 2. Behandling. Ændringsforslag indkaldtes til førstkommende Mandag Middag Kl. 12.

5. (J. Nr. 509—1912). Fra Brolægningsudvalget forelaa følgende Indstilling vedrørende et Andragende om **Installation af Vandklosetter paa Bryggeriet »Ceres«**:

»Da Bryggeriet »Ceres« har ønskét at kunne installere Vandklosetter, har det anmodet om, at Byen forlænger den i 1911 lagte Betonkloak i Vesterbrogade — som for Tiden kun er lagt til Møensgade — saa langt, at den kan modtage Bryggeriets Afløb.

Under 18/6 1912 har det fremsendt vedlagte Kloakplaner til Gennemførelse.

Under 7/8 1912 har Udvalget i vedlagte Skrivelse fremsat de Betingelser, under hvilke det vil indstille til Byraadet, at Kloaken i Vesterbrogade forlænges, nemlig følgende:

1. Naar Kommunen har lagt Ledningen i Vesterbrogade, indbetaler Bryggeriet til Kæmnerkassen et Beløb stort 100 Kr. for hvert af de paa Planen viste Vandklosetter — ialt 1900 Kr.

2. Vandklosetterne maa ikke installeres, førend Byens Kloaker kunne modtage Tilløb fra Vandklosetter. Naar Vandklosetterne er installerede, betaler Bryggeriet den til enhver Tid gældende aarlige Afgift pr. W. C. — for Tiden 10 Kr. aarlig pr. Sæde.
3. Arbejdet vil være at udføre i nøje Overensstemmelse med de for Anlægget approberede Planer samt med Spildevandsregulativet af 15. Maj 1906 samt med Regulativet angaaende Anbringelse af Klosetter i Bygninger. Samtlige Udgifter (undtagen til Betonkloaken i Vesterbrogade) bæres af Bryggeriet.
4. Arbejdets Paabegyndelse anmeldes paa Stadsingeniørens Kontor.
5. Der fremsendes Kopi af de approberede Planer.

Den $\frac{6}{1}$ d. A. indgik Bryggeriet ifølge vedlagte Skrivelse paa Udvalgets Betingelser.

Da Forlængelsen af Kloaken koster 1200 Kr., medens Bryggeriet tilbyder at betale 1900 Kr. straks efter Kloakens Anlæg, og da Kloakens Forlængelse kan blive af Betydning for Kommunen, skal man anbefale Bryggeriets Andragende samt foreslaa, at Udgiften ved Kloakens Forlængelse afholdes af Kontoen for de afskærende Kloakledninger.

Indstillingen vedtoges.

6. (J. Nr. 501—1912). Andragende fra Smede- og Maskinarbejdernes Fagforening om at faa et Medlem indvalgt i **Eksamenskommissionen for Gas- og Vandmesterprøver.**

Bevilgedes overensstemmende med Eksamenkommissionens Indstilling.

7. (J. Nr. 471—1912). Andragende fra Restauratør

Nielsen, Varna, om Koncession paa en **Automobil-Omnibusrute** mellem Byen og Varnapavillonen.

Udsattes.

(J. Nr. 502—1912). Andragende fra Aarhus Amts Fjerkræforening om **Tilskud til en Kyllingeudstilling** i Vennelyst den 1., 2. og 3. Februar d. A.

50 Kr. bevilgedes.

